

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušovce na roky 2022-2030



Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušovce na roky 2022-2030
Územné vymedzenie:	Obec Bušovce
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	29.06.2022, uznesením č. 12/2022.
Dátum platnosti:	Od 30.06.2022 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	30.06.2022
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

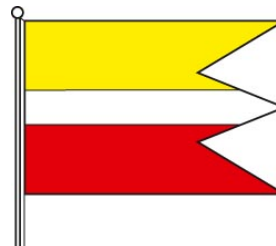


Erb a vlajka obce

Erb obce



vlajka obce



Základné údaje

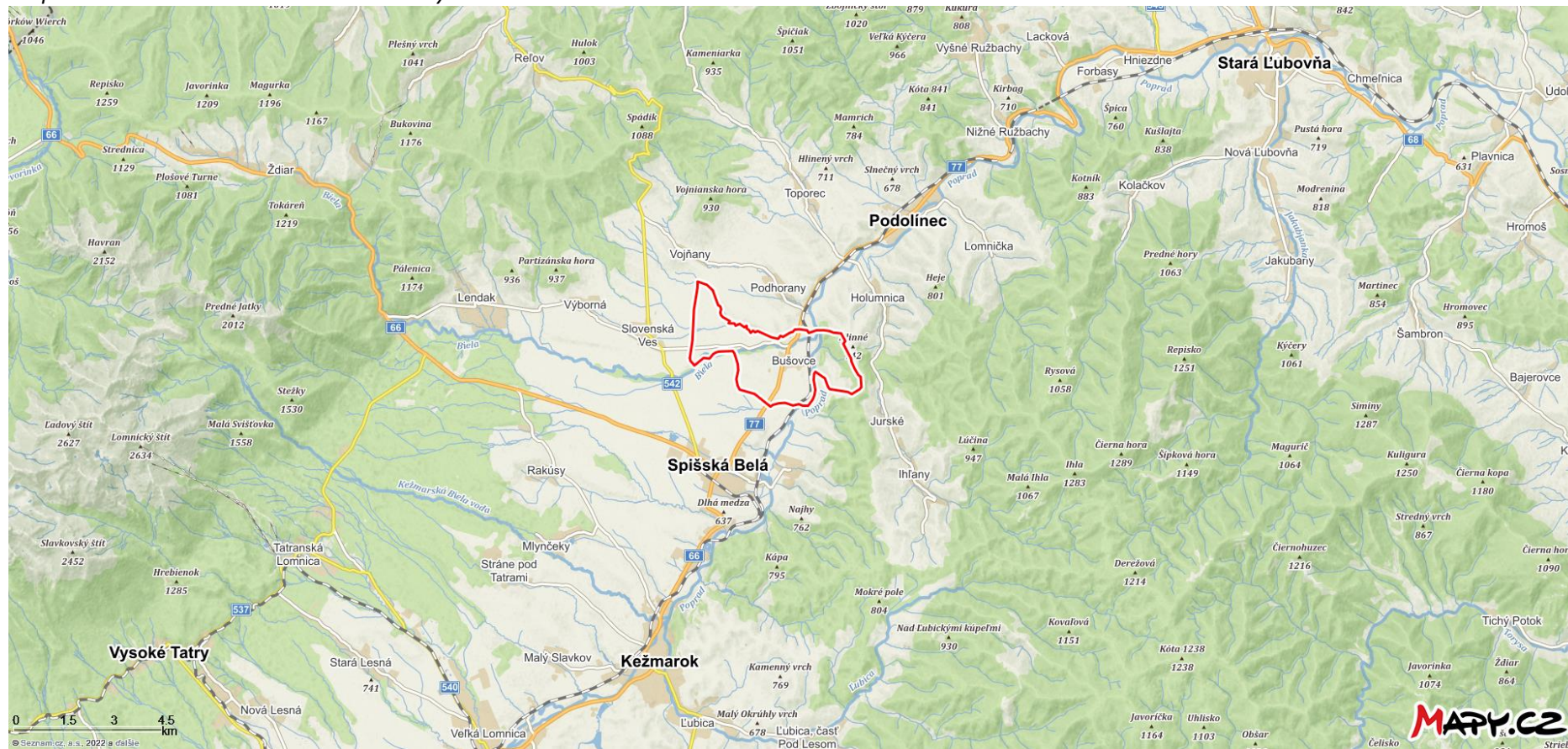
Samosprávny kraj:		Prešovský
Okres:		Kežmarok
Historický región:		Spiš
Poloha obecného úradu:		49°13'7'' s.g.š. a 20°29'2'' v.z.d.
Nadm. výška pri obec. úrade:		593 m.n.m.
Rozloha katastra:		903 ha k 31.12.2021
Počet obyvateľov:		297 k 31.12.2021
Hustota obyvateľstva:		33 obyv./km ²
PSČ:		059 93
Evidenčné číslo vozidiel:		KK

Oficiálne kontakty

Adresa:		Obec Bušovce
		Obecný úrad č. 119
		059 93 Bušovce
Web:		www.obecbusovce.sk
Email:		obec.busovce@neton.sk
Telefón:		052 / 459 16 20
IČO:		00 326 127



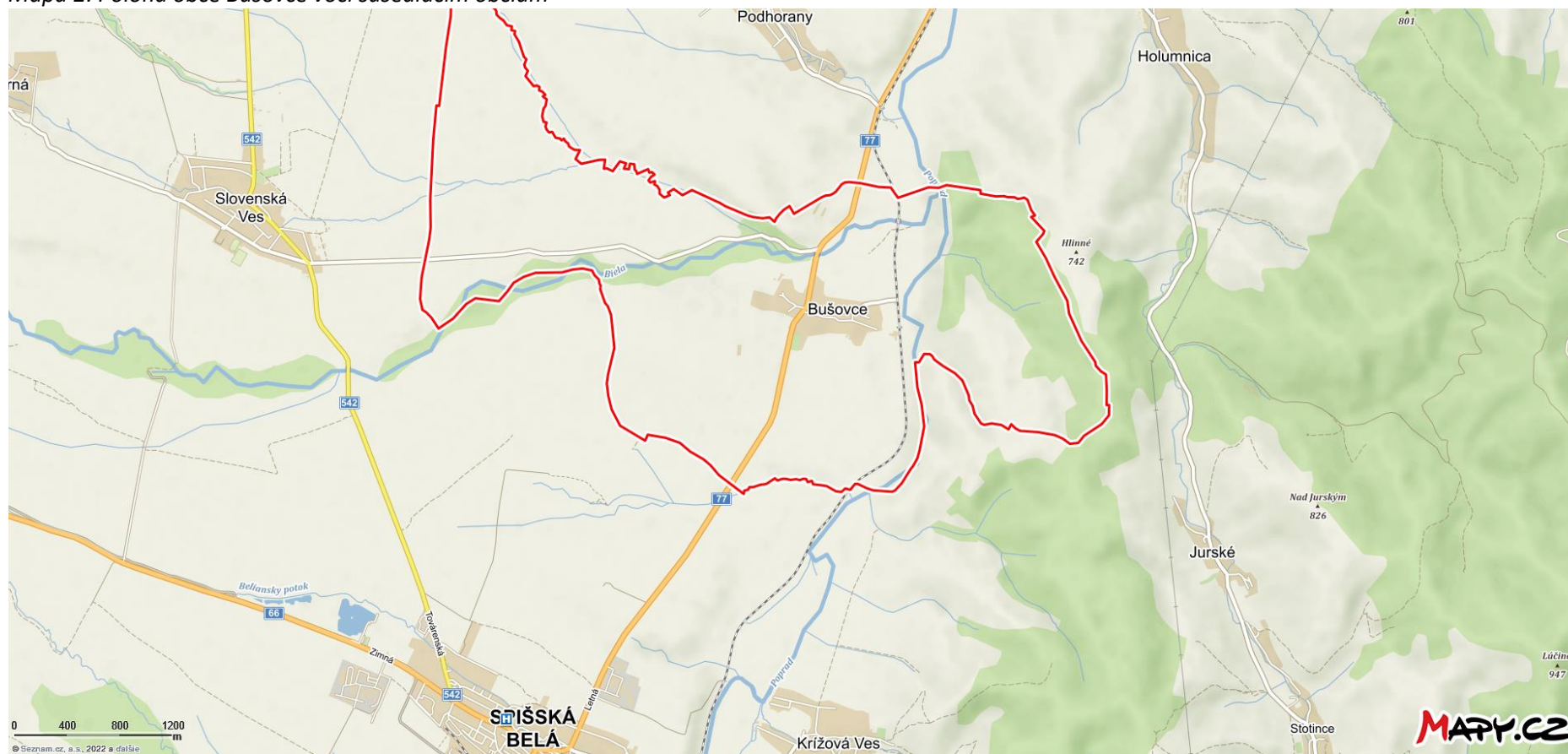
Mapa 1: Poloha obce Bušovce - širšie vzťahy



Zdroj: mapy.cz



Mapa 2: Poloha obce Bušovce voči susediacim obciam



Zdroj: mapy.cz



Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Bušovce



Zdroj: www.obecbusovce.sk



OBSAH

ÚVOD	8
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BUŠOVCE NA ROKY 2022-2030	9
ANALYTICKÁ ČASŤ	11
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	12
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	13
1-A.I Stručná história obce	13
2-A.I Prírodné pomery	14
3-A.I Kvalita životného prostredia	14
3.1-A.I Ochrana prírody a krajiny	14
3.2-A.I Odpadové hospodárstvo	15
3.3-A.I Ochrana pred povodňami	15
4-A.I Obyvateľstvo	15
4.1-A.I Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	15
4.2-A.I Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	18
4.3-A.I Národnostná a konfesionálna štruktúra	20
4.4-A.I Vzdelanostná štruktúra	20
4.5-A.I Nezamestnanosť	21
5-A.I Domový a bytový fond	24
6-A.I Dopravná infraštruktúra	26
7-A.I Technická infraštruktúra	26
8-A.I Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra a služby	27
9-A.I Školstvo, kultúra a šport	28
10-A.I Administratívno-správne služby	28
11-A.I Bezpečnosť v obci	29
12-A.I Hospodárske pomery	29
12.1-A.I Polohová atraktivita územia	29
12.2-A.I Poľnohospodárstvo a priemysel	30
12.3-A.I Cestovný ruch	31
13-A.I Finančné hospodárenie	32
13.1-A.I Prehľad majetku a zdrojov	32
13.2-A.I Príjmy a výdavky obce	33
14-A.I Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR	33
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	34
1-A.II Členstvo obce v organizáciách	35
2-A.II Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027	36
3-A.II STEEP analýza	37
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	38
1-A.III SWOT analýza	38
2-A.III Kľúčové faktory a disparity územia	39



B-STRATEGICKÁ ČASŤ	40
B.I STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE	42
B.II STRATÉGIA ROZVOJA	42
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	46
C.I OPATRENIA, PROJEKTY A AKTIVITY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	47
C.II SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	52
D-REALIZAČNÁ ČASŤ.....	55
D.I AKČNÝ PLÁN OBCE	56
D.II ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR	59
D.III STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	59
D.IV SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	60
E-FINANČNÁ ČASŤ	61
E.I INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	62
E.II MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC	63
E.III SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOV DO FINANCOVANIA	69
ZÁVER	70
PRÍLOHY	71
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	72
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	73
AKČNÝ PLÁN NA DANÝ ROZPOČTOVÝ ROK S VÝHLADOM NA 2 ROKY	74
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	78





Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušovce na roky 2022-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.



Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušovce na roky 2022-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušovce na roky 2022-2030
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušovce na roky 2022-2030 (ďalej len „PHSR 2022-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú: Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Daniel Jurek – starosta obce Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník Riadiaci tím zodpovedá za: - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2022-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	Máj - jún 2022
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie



Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2022)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod					X							
Analytická časť					X							
Strategická časť					X							
Programová časť					X							
Realizačná časť					X	X						
Finančná časť						X						
Záver						X						

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie



Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja



Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušovce na roky 2022-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Bušovce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Bušovce
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Bušovce
PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020	2014-2020	regionálna	http://po-kraj.sk
Vstupná správa k vypracovaniu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	http://po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja	priebežne	regionálna	http://po-kraj.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačné programy 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.



Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Bušovce Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecbusovce.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Bušovce Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecbusovce.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Bušovce Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.obecbusovce.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Bušovce Centrum vedecko-technických informácií	www.obecbusovce.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Bušovce	www.obecbusovce.sk
Sociálna sféra	Obec Bušovce Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.obecbusovce.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

1-A.I Stručná história obce

Archeologické nálezy potvrdzujú nepretržité osídlenie už od staršej doby kamennej. Obec vznikla pod názvom Stragar, ktorý v roku 1286 dostali od kráľa Ladislava IV. predkovia rodiny Švábiocov (Sváby). Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1345 pod názvom Bussundorf. Neskôr je obec známa pod názvom Busson (1348), Bussocz alias Bauschendorff (1564), Bausendorf (1773), Bussowce (1808), maďarsky Busóc, nem. Bauschendorf a od roku 1948 Bušovce. Vyvinutá obec s farou sa spomína v roku 1345. Desiatok z obce patrili kanoníkovi zo Spišskej Kapituly. V roku 1787 mala obec 81 domov a 589 obyvateľov, v roku 1828 mala 98 domov a 730 obyvateľov. Zamestnávali sa poľnohospodárstvom, tkaním a bielením plátna. Majiteľmi boli prevažne Nemci. Slováci boli zväčša poľnohospodárski robotníci. Do roku 1940 tu fungoval liehovar. Po druhej svetovej vojne boli tunajší Nemci vysídlení a obec bola osídlená novým obyvateľstvom (www.obecbusovce.sk).

Obec pri svojej administratívnej činnosti používala dve pečate so znakom. Prvá pochádza možno ešte zo 17. storočia. Zobrazuje svätca v ornáte s guľou v jednej ruke a s do kruhu zvinutým hadom v druhej ruke. Pečať nemá kolopis, sú v nej len písmená: .B. .S. .C. .S. Dajú sa rozlúštiť ako: Busocence Sigillum-Comitatus Scepusiensis (Pečať Bušoviec, Spišská župa). Asi začiatkom 19. storočia si dala obec zhotoviť ďalšiu pečať, ktorú používala aj v druhej polovici storočia. Opäť je tu postava svätca, tento krát v diakonskom oblečení, ktorá má v rukách tie isté symboly: guľu a hada. Písmená v pečatnom poli sú tie isté, kruhopis znie: BUSHOVIENSIS : SIGILVM : COMITATVS SEPVSIENSIS. Napriek netradičným atribútom určite ide o postavu sv. Štefana Prvomučníka. Guľa symbolizuje kameň, ktorým bol ukameňovaný. Had je „hadom večného kruhu“, ktorý bol prastarým symbolom už v starom Egypte. Kresťanská mystika v ňom vidí symbol večnosti ale aj symbol Božstva (www.obecbusovce.sk).



2-A.I Prírodné pomery

Geologickú stavbu územia tvorí centrálno-karpatský paleogén (flyšové pásmo), ktorý je tvorený najmä pieskovecami a ílovcami, v menšej miere zlepenkami a ďalšími horninami. Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty a subprovincie Vonkajšie západné Karpaty. Ďalej sa rozdeľuje na dve oblasti. Západná časť katastra (ľavý breh rieky Poprad) patrí do Fatransko-tatranskej oblasti, celku Podtatranská kotlina a podcelku Popradská kotlina. Najzápadnejšia časť katastra patrí do časti Lomnická pahorkatina, medzi ňou a riekou Poprad sa nachádza časť Kežmarská pahorkatina. Východná časť katastra (pravý breh rieky Poprad) patrí do Podhôrno-magurskej oblasti, celku Levočské vrchy, podcelku Levočská vrchovina a časti Ľubické predhorie. Z aspektu vertikálnej disekcie reliéfu sa na väčšine územia obce nachádzajú pahorkatiny, vo východnej časti katastra v oblasti Levočských vrchov vrchoviny.

Hydrologicky patrí územie obce do úmoria Baltského mora a do povodia Popradu. Intravilán obce je situovaný západne od rieky Poprad a južne od potoka Biela, ktorý sa vlieva do Popradu. Menšími tokmi v území sú Slovenský potok, Vojnianka a Náhon, štruktúru povrchovej riečnej siete dopĺňajú ďalšie malé bezmenné toky. Rieka Poprad a potoky na území obce majú snehovo-dažďový režim odtoku, čo znamená, že najvyššiu vodnosť majú v apríli až v júli (s najvyššími prietokmi v máji) a najnižšiu v januári a februári. Kataster obce leží v dvoch hydrogeologických rajónoch – QG 139 (Kryštalínium časti Vysokých Tatier a kvartér ich predpolia) a P 119 (Paleogén Levočských vrchov).

Takmer celé katastrálne územie obce patrí do chladnej, veľmi vlhkej klimatickej oblasti, mierne chladného okrsku (C1) s priemernou júlovou teplotou v rozmedzí 12 °C až 16 °C a priemernou ročnou teplotou okolo 4 °C. Malý cíp v severnej časti katastra v doline rieky Poprad, kde táto rieka opúšťa katastrálne územie obce, leží v mierne teplej oblasti, okrsku M5 (mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou). Celé územie je pomerne bohaté na vlahu, priemerný ročný úhrn zrážok je od 723 mm do 900 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 40 mm, v júli 100-140 mm. Veterné pomery v katastri obce sú podmienené cirkuláciou ovzdušia, geografickými pomermi i blízkosťou Vysokých Tatier. V ročnom priemere prevažujú západné a severozápadné vetry.

Z pôdných typov veľkú časť poľnohospodárskeho pôdneho fondu v katastri obce zaberajú fluvizeme kultizemné, ktoré sa vyvinuli v povodí rieky Poprad. V západnej časti katastra sa nachádzajú rendziny a kambizeme rendzinové, v severnej a severozápadnej časti kambizeme pseudoglejové nasýtené a vo východnej časti v oblasti Levočských vrchov kambizeme modálne a kultizemné. Poľnohospodárske pôdy v katastri obce nie sú ohrozené veternou eróziou.

Z hľadiska fytogeografického členenia patrí západná časť katastra (ľavý breh rieky Poprad) do ihličnatej fytogeograficko-vegetačnej zóny, východná časť katastra (pravý breh rieky Poprad) do bukovvej fytogeograficko-vegetačnej zóny. Prirodzenou potenciálnou vegetáciou sú bukové, jedľovo-smrekové a jedľovo-bukové lesy. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie do provincie listnatých lesov. Zo stavovcov sú pre toto územie charakteristické najmä jeleň obyčajný, srnec hôrny, sviňa divá, zajac poľný, vlk obyčajný a liška obyčajná.

3-A.I Kvalita životného prostredia

3.1-A.I Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Bušovce v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). V katastri obce sa nenachádzajú žiadne chránené územia ani prvky ochrany prírody s vyšším stupňom ochrany.

Z pohľadu národných parkov sa najbližšie k obci Bušovce nachádza Tatranský národný park, 30 km severne aj Pieninský národný park. V týchto národných parkoch sú vyčlenené zóny s 2. až 5. stupňom územnej ochrany prírody. Z hľadiska osobitne chránených častí prírody SR sa v blízkosti katastra obce Bušovce nachádzajú napr. Národná prírodná rezervácia Belianske lúky so 4. stupňom ochrany (ide



o jediné väčšie nedotknuté rašelinisko Popradskej kotliny, ktoré je chránené kvôli zachovaniu krovinných biocenóz s veľkým krajinárskym významom v podtatranskej poľnohospodárskej krajine a na ktorom sa nachádzajú zriedkavé lúčne a slatinné fytocenózy so vzácnymi taxónmi), Prírodná pamiatka Beliansky potok (4. stupeň ochrany), NPR Pálenica (kataster obce Lendak – 5. stupeň ochr.), Prírodná pamiatka Jaskyňa v Skalke (k.ú. Toporec) alebo Chránené vtáčie územie Levočské vrchy.

3.2-A.I Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu sa pohybuje pod hranicou 30 %. Obec teda v tomto ukazovateli zatiaľ zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku.

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch. Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia. Objemný odpad, elektroodpad a odpad s obsahom škodlivých látok sa vyváža 2x ročne (na jar a na jeseň). V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať zberný dvor a malú kompostáreň.

3.3-A.I Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v katastri obce Bušovce nachádzajú dve problémové lokality s potenciálom záplav pri vysokom stave vodných hladín tokov. Prvou lokalitou je okolie rieky Poprad. Na tejto rieke nastáva I. stupeň povodňovej aktivity (PA) pri dosiahnutí výšky vodnej hladiny 160 cm, druhý stupeň PA sa vyhlasuje pri vodnej hladine vo výške 210 cm a tretí stupeň pri dosiahnutí výšky 250 cm. Druhou lokalitou je okolie (v katastri obce regulovaného) toku Biela. Na tomto toku nastáva I. stupeň PA pri vodnej hladine 70 cm, druhý stupeň sa vyhlasuje pri vodnej hladine 100 cm a tretí stupeň pri 150 cm. Okrem týchto dvoch vodných tokov existuje ešte tretia lokalita – severozápadná časť intravilánu obce, kde sa pri extrémne výdatných zrážkach dostáva voda z okolitých obhospodarovateľných polí a kde teda dochádza k ohrozovaniu pozemkov a budov.

4-A.I Obyvateľstvo

4.1-A.I Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Bušovce za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období znížil o 17 (z 314 v roku 2012 na 297 v roku 2021).



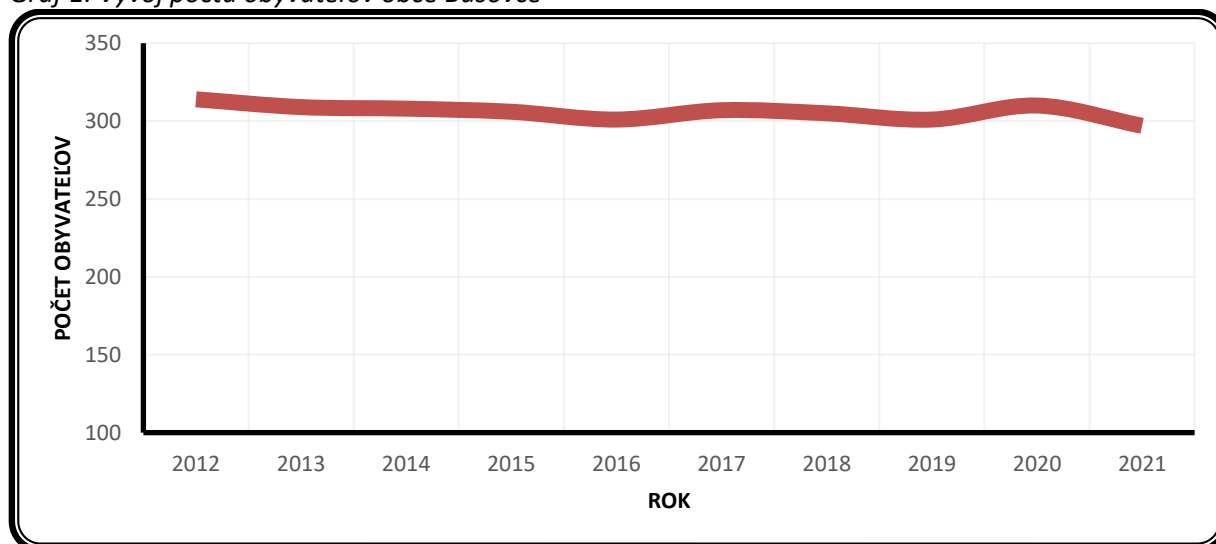
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvateľov (k 31.12.)	314	309	308	306	301	307	305	301	310	297
Živonarodení	5	2	1	3	0	5	5	6	3	4
Zomrelí	5	3	1	2	4	5	11	5	2	9
Bilancia prirodzeného pohybu	0	-1	0	1	-4	0	-6	1	1	-5
Pristáhovaní	2	0	8	3	1	13	6	4	9	4
Vystáhovaní	1	4	9	6	2	7	2	9	1	6
Migračné saldo	1	-4	-1	-3	-1	6	4	-5	8	-2
Bilancia celkového pohybu	1	-5	-1	-2	-5	6	-2	-4	9	-7
Hr.m. živorodenosti (‰)	15,9	6,5	3,2	9,8	0,0	16,3	16,4	19,9	9,7	13,5
Hr.m. úmrtnosti (‰)	15,9	9,7	3,2	6,5	13,3	16,3	36,1	16,6	6,5	30,3
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	0,0	-3,2	0,0	3,3	-13,3	0,0	-19,7	3,3	3,2	-16,8
Hr.m. imigrácie (‰)	6,4	0,0	26,0	9,8	3,3	42,3	19,7	13,3	29,0	13,5
Hr.m. emigrácie (‰)	3,2	12,9	29,2	19,6	6,6	22,8	6,6	29,9	3,2	20,2
Hr.m. migračného salda (‰)	3,2	-12,9	-3,2	-9,8	-3,3	19,5	13,1	-16,6	25,8	-6,7
Hr.m. celkového prírastku (‰)	3,2	-16,2	-3,2	-6,5	-16,6	19,5	-6,6	-13,3	29,0	-23,6

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Bušovce za ostatných 10 rokov má klesajúci trend. V porovnaní s rokom 2012 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2021 o 5 % nižší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Bušovce



Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 0 – 20 ‰ (čo je však v obciach s takýmto nízkym počtom obyvateľov prirodzené). Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 0 – 6. Priemerná hodnota ukazovateľa

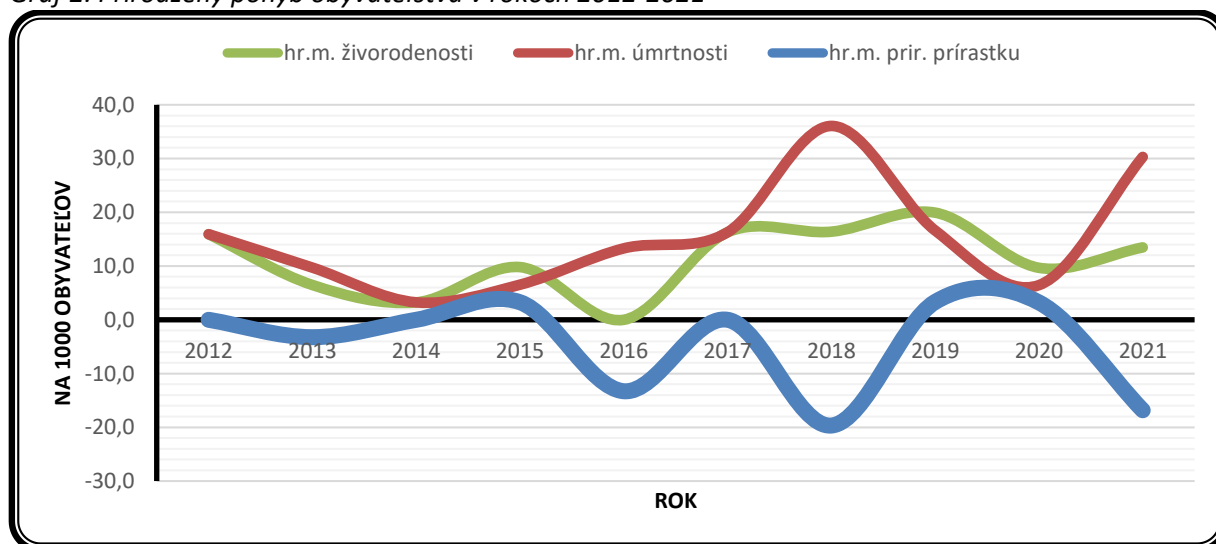


hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Bušovciach 11,1 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje málo priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Kežmarok sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 17,0 ‰, v Prešovskom kraji 12,5 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živonarodených, taktiež menej vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2014 1 osoba), najviac v roku 2018 (11 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 3,2 po 36,1 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Bušovciach až 15,4 ‰. V obci teda môžeme pozorovať vyššiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 13,5 ‰), Prešovský kraj (12,0 ‰) i okres Kežmarok (cca 10,0 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Bušoviec. Obec bola počas hodnoteného obdobia populačne zisková len 3x, až 3x bola bilancia vyrovnaná (2012, 2014 a 2017) a negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala 4x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -19,7 ‰ po 3,3 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov neefektívna. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k výraznému úbytku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021



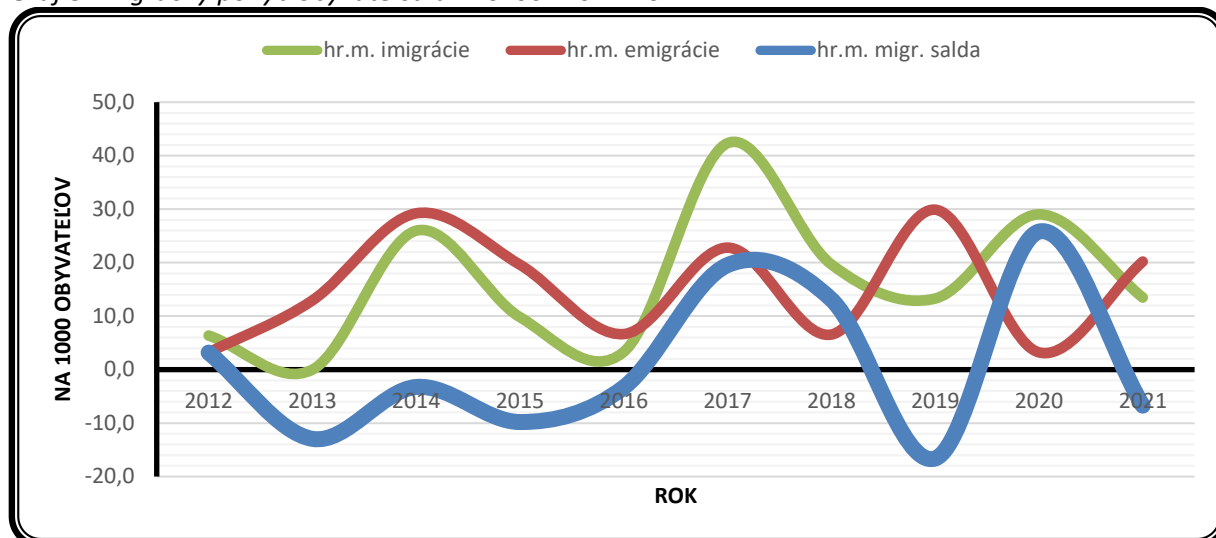
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci negatívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 16,3 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 5,0 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 15,4 ‰ (v priemere 4,7 vysťahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol mierne priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -5 osôb v roku 2019 po +8 osôb v roku 2020. Kladné migračné saldo obec zaznamenala 4x a 6x bolo migračné saldo záporné. Keďže však migračné prírastky boli celkovo vyššie ako migračné úbytky, za hodnotené obdobie teda obec vykazuje pozitívnu bilanciu migračného salda. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je mierne priaznivý.



Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

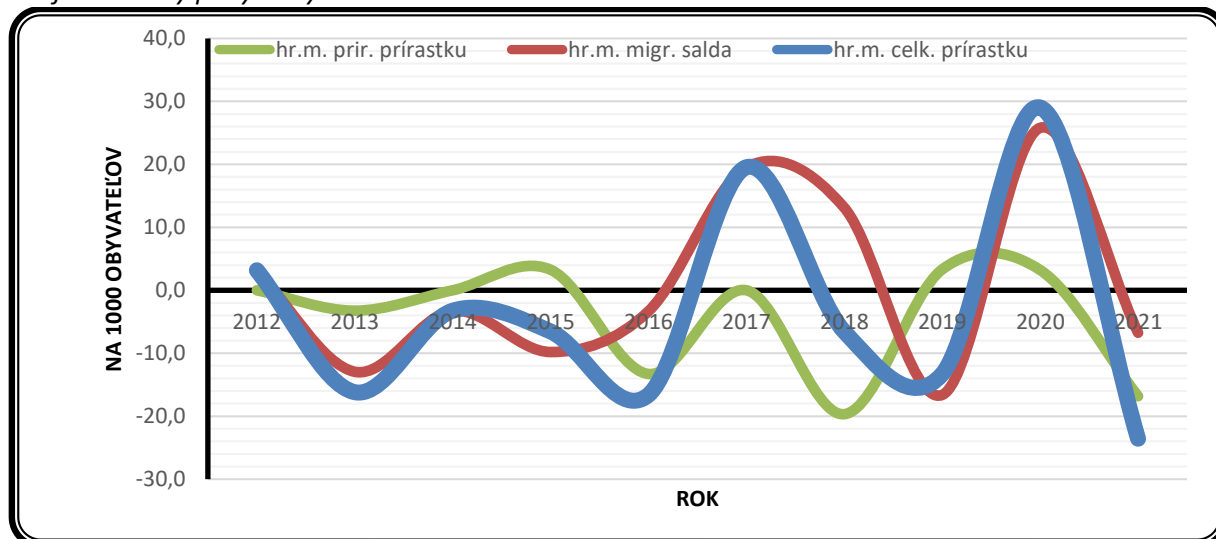


Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí v týchto rokoch zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine klesal. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosiahla celkovo kladnú hodnotu, znamenajúcu migračný prírastok obyvateľstva za ostatných 10 rokov.

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový úbytok obyvateľov obce Bušovce. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť negatívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska klesá).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021



Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

4.2-A.1 Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

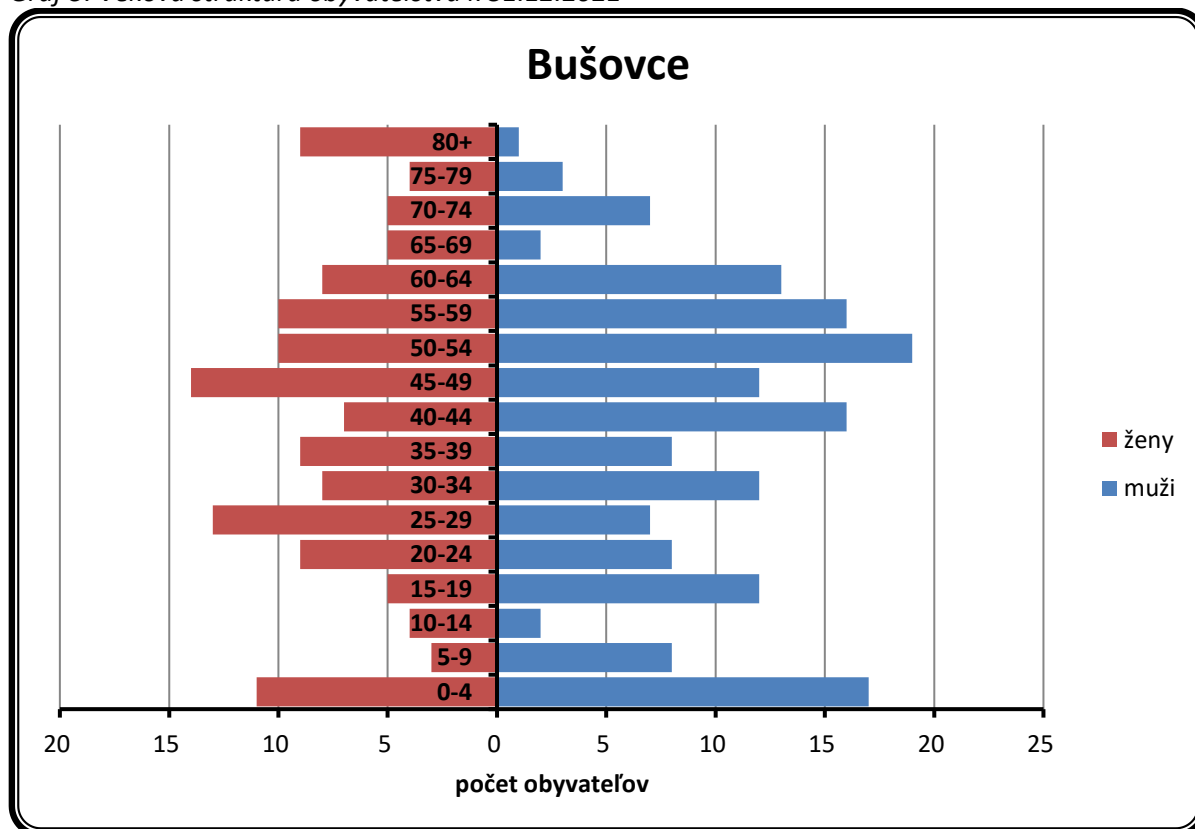
Veková pyramída obyvateľstva Bušoviec ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 45 k 112 k 31.12.2021). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Bušoviec majú vekové skupiny (podľa poradia) 50-54 ročných (29 obyvateľov), 0-4 ročných (28) a 45-49 spolu s 55-59 ročnými (zhodne po 26 obyvateľov). K 31.12.2021



tu spomedzi 297 obyvateľov žilo 45 detí do 14 rokov a 36 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 297 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 163 mužov a 134 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021



Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo obce starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 39,77 na 40,66 rokov. V porovnaní so Slovenskou republikou aktuálne žije v obci trochu mladšie obyvateľstvo, to zároveň starne pomalším tempom ako je priemer SR.

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bušovce	39,77	40,57	41,03	41,75	42,47	42,20	41,58	41,11	40,98	40,66
Slovenská republika	39,32	39,6	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnou zložkou (65+ r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 72,7 %.



Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2021	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Bušovce	297	45	216	36	15,2	72,7	12,1

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

4.3-A.I Národnostná a konfesijná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Bušoviec bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 94,1 % obyvateľov (286 z 304 osôb).

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	286	94,1
rusínska	1	0,3
nemecká	1	0,3
poľská	1	0,3
nezistená	15	4,9
SPOLU	304	100,0

Zdroj: SODB 2021

V konfesijnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie s 85,9 % obyvateľov (261 z 304 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 4,9 % obyvateľov obce (15 osôb) a u 4,6 % obyvateľov (14 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	15	4,9
Rímskokatolícka cirkev	261	85,9
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	9	3,0
Gréckokatolícka cirkev	2	0,7
Reformovaná kresťanská cirkev	1	0,3
Pravoslávna cirkev	1	0,3
Kresťanské zbory	1	0,3
nezistené	14	4,6
SPOLU	304	100,0

Zdroj: SODB 2021

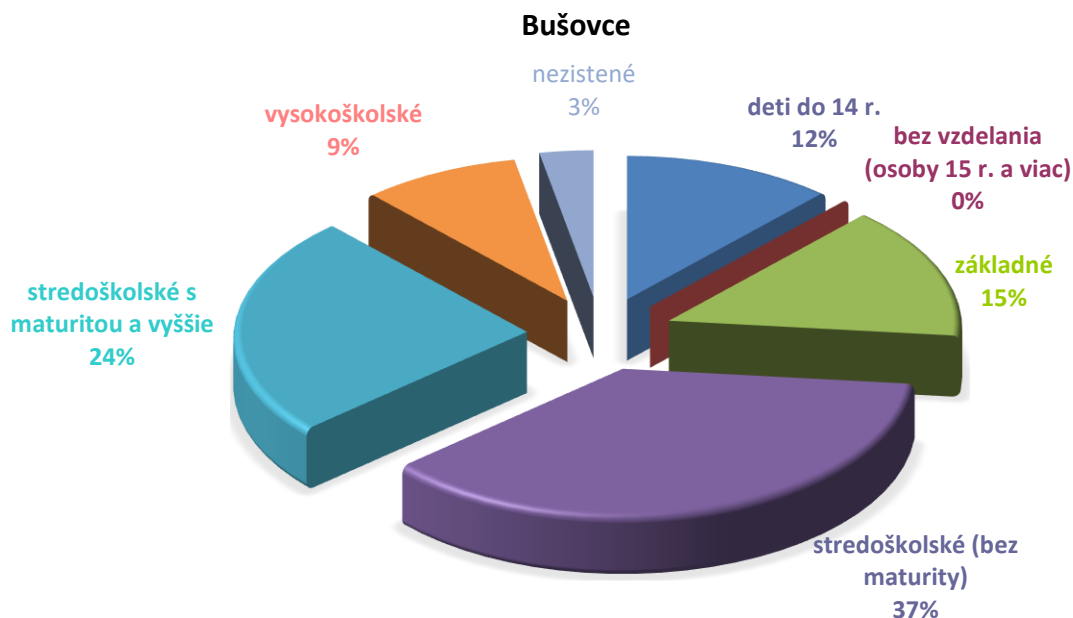
4.4-A.I Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) 15 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným



vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 37 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 24 % obyvateľov Bušoviec. Vysokoškolské vzdelanie malo v roku 2021 deväť percent obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania



Zdroj: SODB 2021

4.5-A.I Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Bušovce za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 19 až 56. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 12,4 % (2019 a 2020) po 36,6 % (2013), pričom k 31.12.2021 bola na úrovni 13,1 %. Pre porovnanie, k 31.12.2021 bola miera nezamestnanosti v okrese Kežmarok 18,3 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 11,7 % a v Slovenskej republike 7,4 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Kežmarok susedí, bola nasledovná: Poprad 7,4 %, Levoča 11,3 %, Sabinov 16,0 % a Stará Ľubovňa 9,2 %.



Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet UoZ	50	56	51	53	44	26	20	19	19	20
Miera nezamestnanosti* (%)	32,7	36,6	33,3	34,6	28,8	17,0	13,1	12,4	12,4	13,1

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý zatiaľ jediný dostupný údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci (dostupný v čase spracovania týchto údajov), ktorý pochádza zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2021 bolo v obci Bušovce prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 20 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 12 mužov (60,0 %) a 8 žien (40,0 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, najväčšie problémy s nezamestnanosťou v obci má najmä stredná veková skupina a taktiež obyvatelia vo veku 50-59 rokov. V prípade obyvateľov vo veku 50-59 rokov ide o vekovú skupinu obyvateľov, ktorá je na trhu práce marginalizovaná a ktorá má obvyčajne po strate predchádzajúceho zamestnania problém nájsť si opätovne zamestnanie nové.

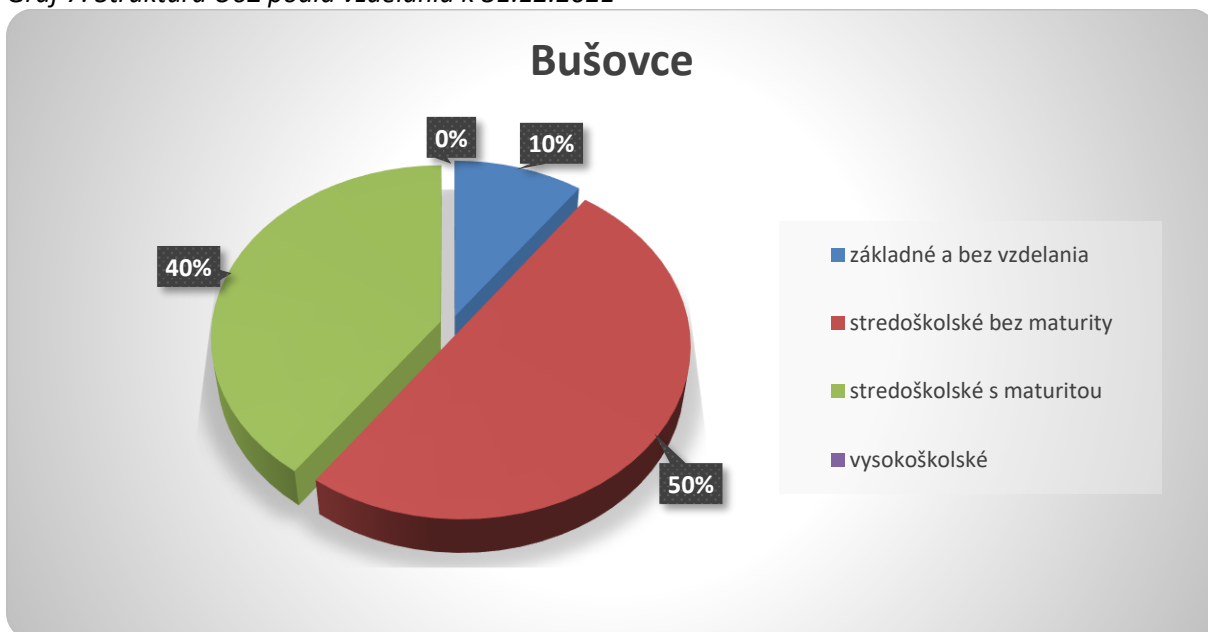
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
2	10,0	2	10,0	0	0,0	8	40,0	6	30,0	2	10,0	20	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Bušovciach pomerne pozitívnu skutočnosť, že z 20 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2021 bolo len 10 % UoZ (2 osoby) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021



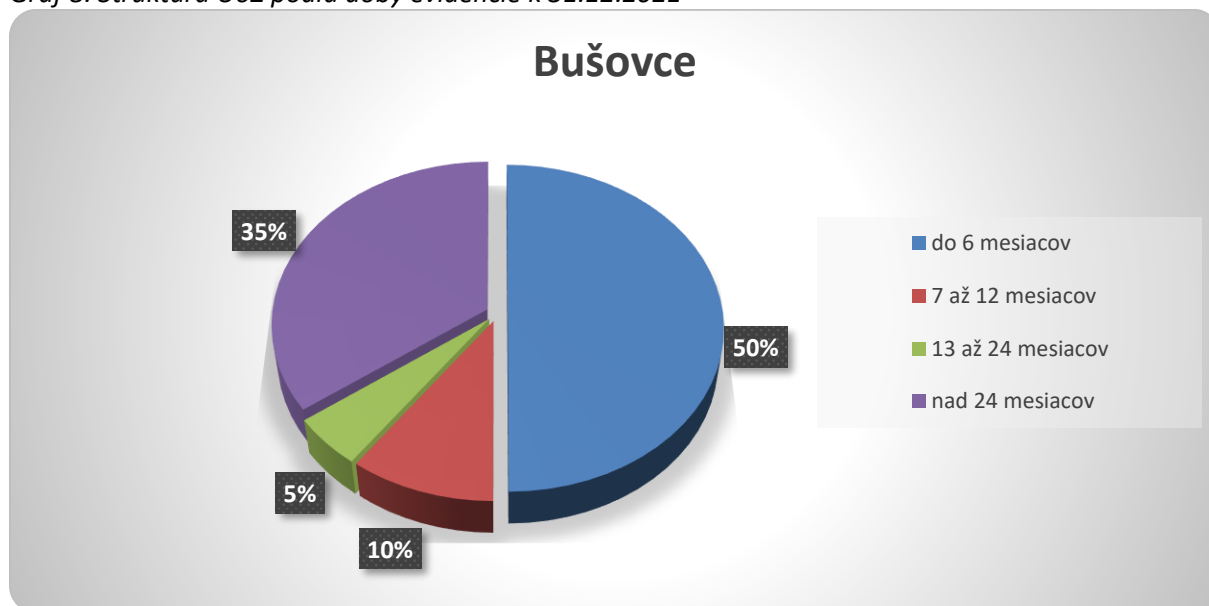
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie



Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2021 pohyboval na úrovni cca 35 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 47 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Bušovciach bol k 31.12.2021 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 40 %, pričom až 35 % (7 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021



Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Bušovciach pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (6 UoZ z 20; 30,0 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).



Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	0	0,0
3 - Technici a odborní pracovníci	2	10,0
4 - Administratívni pracovníci	0	0,0
5 - Pracovníci v službách a obchode	1	5,0
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	3	15,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	4	20,0
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	3	15,0
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	6	30,0
N/A - neurčené	1	5,0
Spolu	20	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

5-A.I Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Bušovciach je na priemernej úrovni. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 110 domov, v ktorých bolo 112 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (104 domov; 94,6 %). V obci sa nenachádza žiadny bytový dom. Keďže v obci nie je vybudovaný vodovod ani kanalizácia, žiadny dom nebol napojený na verejný vodovod ani verejnú kanalizáciu. Až 16 domov nemalo žiadnu vodovodnú ani kanalizačnú prípojku (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V obci sa nachádzajú najmä stredne veľké byty (s 3 obytnými miestnosťami). V obci sú staré domy – väčšina domov v obci bola postavená ešte pred 1. svetovou vojnou.

Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	104	94,6
bytový dom	1	0,9
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	3	2,7
neskolaudovaný rodinný dom	0	0,0
núdzový objekt, neurčený na bývanie	0	0,0
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	0	0,0
ostatné	2	1,8
nezistený	0	0,0
SPOLU	110	100,0

Zdroj: SODB 2021



Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	1	90	0	0	16	3	110
Podiel (%)	0,9	81,8	0,0	0,0	14,6	2,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	85	0	6	16	3	110
Podiel (%)	77,3	0,0	5,5	14,6	2,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Byty podľa obytých miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	6	18	43	18	25	2	112
Podiel (%)	5,4	16,1	38,4	16,1	22,3	1,8	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919- 1945	1946- 1960	1961- 1980	1981- 2000	2001- 2010	2011- 2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	36	15	30	9	5	3	6	3	3	110
Podiel (%)	32,7	13,6	27,3	8,2	4,6	2,7	5,5	2,7	2,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Územný plán obce počíta do budúca s rozvojom bývania tak prostredníctvom zahusťovania existujúcej zástavby, ako aj s rozvojom nových lokalít na individuálnu bytovú výstavbu. S novými lokalitami IBV sa počíta najmä v severnej a východnej časti obce. Aktuálne najväčší potenciál rozvoja má predovšetkým severozápadná časť obce (lokalita západne od cesty I. triedy), v ktorej by mohlo vzniknúť cca 20 až 25 nových rodinných domov.



Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu rozvoja obce (nielen z pohľadu rozvoja individuálnej bytovej výstavby, ale z pohľadu komplexného rozvoja – tzn. aj poľnohospodárstva, budovania infraštruktúry, prípadných nájomných vzťahov k pozemkom a pod.) je jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri obce. V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri obce Bušovce je výrazne zjednodušená (oproti stavu v minulosti) – v obci bol totižto vykonaný komplexný projekt pozemkových úprav (PPÚ).

6-A.I Dopravná infraštruktúra

Obec Bušovce leží na 4,0 kilometri cesty I. triedy č. 77 (táto cesta prebieha západo-východným smerom v dĺžke 97 km, spája Spišskú Belú cez Bardejov so Svidníkom). Obcou vedú taktiež dve cesty III. triedy. Cesta č. 3104 vedie intravilánom obce od obecného úradu (a cesty I/77) v smere k zastávke železničnej dopravy. Druhá cesta III. triedy – cesta č. 3105 spája Bušovce so Slovenskou Vsou, táto je však aktuálne uzavretá a neudržiavaná. V čase spracovania tohto PHSR sa však v súvislosti s oboma cestami III. triedy dejú významné zmeny: cesta č. 3104 (vedúca k železničnej zastávke) je od 1.6.2022 vyradená zo siete ciest III. triedy a zaradená je medzi miestne komunikácie. Cesta č. 3105 (spájajúca Bušovce so Slovenskou Vsou sa začína rekonštruovať, čo znamená, že v blízkej budúcnosti by mala byť opätovne sprepjazdená).

Z aspektu pripojenia na cesty I. triedy je poloha Bušoviec veľmi výhodná, keďže tie ležia priamo na ceste I/77. Najdôležitejším dopravným uzlom pre obec Bušovce je mesto Poprad, na území ktorého sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko a okolo ktorého tiež prechádza najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska - diaľnica D1. Linky autobusovej dopravy zabezpečujú pre obyvateľov obce spojenie s okolitými obcami a mestami.

Miestne komunikácie v Bušovciach majú prevažne bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych komunikácií je na veľmi dobrej úrovni, miestne komunikácie boli zrekonštruované. V súvislosti s preradením cesty III. triedy na miestnu komunikáciu bude potrebné túto (doposiaľ neudržiavanú) komunikáciu zrekonštruovať. Parkoviská pre osobné automobily sa v obci nenachádzajú, len v jej centrálnej časti je pri obecnom úrade vybudovaná širšia asfaltovaná plocha, kde je na jej okraji možné automobil zaparkovať. Chodníky sú v obci vybudované pozdĺž cesty I/77 od križovatky pri obecnom úrade smerom na cintorín a v smere na Starú Ľubovňu. Krátke spojovacie chodníky sú tiež v centrálnej časti obce pri rímskokatolíckom kostole.

Bušovcami prechádza železničná trať, spájajúca (o. i.) Poprad so Starou Ľubovňou (v katastri Bušoviec zastavujú vlaky, nie je tu však vybudovaná žiadna zastávka s prestrešením). Táto železničná trať však má len regionálny význam, najbližšia železnica celoštátneho a medzinárodného významu sa nachádza v Poprade. Pomerne blízko sa nachádzajú letiská medzinárodného významu. Menšie letisko sa nachádza v Poprade, odkiaľ však lieta len málo pravidelných liniek a kde sa uskutočňujú poväčšine len charterové lety. Ďalšie letisko sa nachádza v Košiciach, to ponúka širšie možnosti spojenia s Európou ako Poprad. Veľký význam má letisko v Krakove, z ktorého množstvo operujúcich leteckých spoločností zabezpečuje spojenie s Európou.

7-A.I Technická infraštruktúra

V Bušovciach nie je vybudovaný verejný vodovod, kanalizácia a obec nie je ani plynofikovaná. Z hľadiska zásobovania pitnou vodou obyvatelia obce používajú vlastné studne. Na likvidáciu odpadových vôd majú obyvatelia vybudované vlastné septiky, žumpy alebo domové čističky odpadových vôd. Z pohľadu zásobovania teplom obyvatelia využívajú vlastné kotolne, poväčšine na drevo. Všetky časti obce sú plne elektrifikované a v obci taktiež funguje verejné osvetlenie. V priestore intravilánu obce je rozmiestnených cca 50 svietidiel verejného osvetlenia, ktoré boli vymenené za nové, energeticky úsporné LED svietidlá. Pokrytie intravilánu obecným rozhlasom zabezpečuje 15 rozhlasových bodov, tieto sú však v značne opotrebovanom stave a je preto vhodné uvažovať o ich výmene. Mobilný signál je v obci dostupný od všetkých mobilných operátorov a dostupné je tiež internetové pripojenie.



Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	nie
kanalizácia	nie
ČOV	nie
plyn	nie
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

8-A.I Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra a služby

Za zdravotnou starostlivosťou musia obyvatelia obce dochádzať, keďže najbližšie ambulancie (detský lekár, praktický lekár pre dospelých...) sa nachádzajú v Sp. Belej. Ostatné špecializované zdravotnícke ambulancie sa nachádzajú najbližšie v Kežmarku, Poprade a v Starej Ľubovni, kde sú lokalizované aj nemocnice. Záchraná zdravotná služba s územnou pôsobnosťou pre Bušovce sídli v Spišskej Belej. Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli v Kežmarku. V Bušovciach funguje taktiež Dobrovoľný hasičský zbor, ktorý v prípade mimoriadnej udalosti v obci spolupracuje s profesionálnymi hasičmi. Aktuálne je zaradený v C skupine. V obci je pre tento zbor k dispozícii hasičská zbrojnica a nachádza sa tu taktiež pobočka pošty a 1 predajňa zmiešaného tovaru. Pohostinské zariadenie sa tu v súčasnosti nenachádza. Najbližšia pobočka banky, bankomat a čerpacia stanica sa nachádzajú v Spišskej Belej, pobočka zdravotnej poisťovne v Kežmarku.

Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)

Praktický lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Praktický lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	áno
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchraná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) zabezpečuje obec Bušovce svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb. Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Bušovce pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku:** túto činnosť obec vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny za predpokladu, ak takýto prípad nastane;



- **výkon osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi:** túto činnosť obec vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny za predpokladu, ak takýto prípad nastane;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky; v obci túto službu využíva priemerne cca 5 dlhodobo nezamestnaných osôb;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky.

9-A.I Školstvo, kultúra a šport

Z dôvodu veľmi nízkeho potenciálneho počtu žiakov sa v Bušovciach žiadna škola ani školské zariadenie nenachádza. Deti a žiaci z obce dochádzajú do škôl v Sp. Belej. Najbližšie stredné školy sa nachádzajú v Kežmarku, Poprade a Starej Ľubovni.

Obec má postavenú spoločenskú sálu, ktorá je k dispozícii na organizáciu rôznych spoločenských podujatí. Napriek tomu, že v Bušovciach žije malý počet obyvateľov, počas roka je tu organizovaných viacero kultúrnych podujatí pre dospelých aj pre deti (samozrejme, s ohľadom na aktuálne platné opatrenia v súvislosti s pandémiou COVID-19). Pre potreby športového vyžitia obyvateľov má obec vybudované prírodné športové ihrisko, to sa však využíva len veľmi málo. V obci je vybudované aj detské ihrisko.

Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu

Spoločenská sála	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	nie	Športové ihrisko umelé	nie
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklorný súbor	nie	Športový klub	nie

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných vidieckych obciach, aj v Bušovciach má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci sa nachádzajú dva kostoly, oba patria medzi národné kultúrne pamiatky. Prvým je rímskokatolícky kostol sv. Vavrinca Diakona z prvej pol. 14. storočia. Tento je pôvodne gotický, v 17. st. barokovo prestavaný. Druhým kostolom je filiálny evanjelický kostol z roku 1818, ktorý však už dnes patrí medzi opustené kostoly a na bohoslužobné účely sa využíva len 1x v roku. Tento evanjelický kostol je vnútri zachovalý, jeho vonkajšia omietka je však výrazne poškodená (Šťastný 2014). V južnej časti obce sa nachádza dobre udržiavaný cintorín.

10-A.I Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.



Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Spišská Belá
Pracovisko daňového úradu	Kežmarok
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Spišská Belá
Okresný súd	Kežmarok
Okresný úrad	Kežmarok
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Spišská Belá

Zdroj: vlastné spracovanie

11-A.I Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce nie je aktuálne zavedený žiadny monitorovací kamerový systém, ktorý by monitoroval verejné priestranstvá a budovy v majetku obce (a im príslušné priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné kamerový systém v obci vybudovať tak, aby tento monitoroval verejné priestranstvá, príp. aj potenciálne problémové úseky z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

12-A.I Hospodárske pomery

12.1-A.I Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západovo-východný gradient rozvoja, ktorý je odrážaním západovo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá² (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod.).

Bušovce sa nachádzajú vo východnej časti Popradskej kotliny, pričom časť chotára obce leží aj na severných svahoch Levočských vrchov. Makropolohová atraktivita obce Bušovce, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Na druhej strane, poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrámi a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu (prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre priemyselné investície) je pomerne výhodná. Najvýraznejším ekonomickým centrom v tatranskom regióne je mesto Poprad s viac ako 50 000 obyvateľmi, ktoré predstavuje pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárskemu priemyslu. Poprad je od Bušoviec vzdialený 27 km, pričom jazda autobusom verejnej dopravy trvá cca 50 min. Menšie ekonomické centrá predstavujú okresné mestá Kežmarok a Stará Ľubovňa, ktoré sú od obce vzdialené 11, resp. 23 km, pričom jazda autobusom trvá 17 min. v prípade Kežmarku, resp. približne 34 min. v prípade Starej Ľubovne (v závislosti od dopravného spojenia). Obec leží na ceste I. triedy, pričom hlavné komunikačné línie nadregionálneho významu (diaľnica, diaľková železničná trasa) sú od nej vzdialené 27 km.

² Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Spiša patrí práve do tej chudobnejšej časti.



Nebolo by asi namieste domnievať sa, že priamo Bušovce majú potenciál pre prilákanie výroby s vyšším počtom zamestnancov. Jednoznačne najvyšší potenciál pre umiestnenie novej priemyselnej výroby v podtatranskom regióne má relatívne málo vzdialené mesto Poprad (čiastočne aj Kežmarok), čo by mohlo napomôcť riešeniu zamestnanosti v regióne (a sprostredkovane aj v obci).

Mezopolohová atraktivita obce v kontexte lokalizácie významných stredísk cestovného ruchu sa javí ako priemerná. Bušovce síce ležia v blízkosti prírodných i kultúrno-historických pamiatok cestovného ruchu (napr. TANAP, PIENAP, Vyšné Ružbachy, Strážky, Kežmarok, Levoča, Stará Ľubovňa...), avšak ponuka atrakcií cestovného ruchu priamo v obci je v porovnaní s okolím pomerne slabá a subjekty, ktoré by chceli v obci pre turistov poskytovať ubytovacie a stravovacie služby by vstupovali do ťažkého konkurenčného boja so subjektmi, lokalizovanými priamo vo vyššie uvedených lokalitách cestovného ruchu.

12.2-A.I Poľnohospodárstvo a priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce prevláda orná pôda (485,4 ha) nad trvalými trávnyimi porastmi (141,6 ha). V poľnohospodárskej výrobe majú teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám ornej pôdy i TTP pomerne priaznivé podmienky tak rastlinná, ako aj živočíšna poľnohospodárska výroba³. Malá časť obyvateľstva hospodári na súkromných poliach, na ktorých v rámci samozásobovania pestuje najmä zemiaky, pšenicu a krmoviny. Na svojich hospodárskych dvoroch sa obyvatelia venujú chovu domácich zvierat.

Najväčším subjektom poľnohospodárskej výroby v Bušovciach je spoločnosť AT TATRY, s.r.o., ktorej sídlo je v Spišskej Belej. Táto spoločnosť, podnikajúca od roku 1996, sa zameriava na rastlinnú aj živočíšnu výrobu. Okrem tejto spoločnosti v obci vo výraznejšej miere hospodári aj jeden samostatne hospodáriaci roľník.

Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2021; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
485,4	0,0	0,0	5,6	0,0	141,6	632,7
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorja		ostatné plochy		Spolu
160,0	19,8	30,5		60,2		270,4
Celková výmera územia						903,1

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Priemyselná výroba s vyšším počtom zamestnancov sa v obci nenachádza a aj v minulosti bola veľmi chudobná. Súviselo to najmä s nevhodnými lokalizačnými faktormi pre umiestnenie priemyselnej výroby a s chudobnou surovinovou bázou v okolí. Obyvatelia obce pracujúci v priemysle dochádzajú do práce najčastejšie do priemyselných podnikov lokalizovaných v Spišskej Belej, Kežmarku a v Poprade.

V Bušovciach sa však nachádzajú viaceré výrobné prevádzky, ktoré síce vo významnejšej miere neriešia zamestnanosť miestnych obyvateľov, určite však prispievajú k hospodárskemu rozmachu obce. Nachádzajú sa tu dve prevádzky kovovýroby, taktiež výroba drevených šindľov a výroba paliet. Nevýhodou týchto prevádzok je, že niektoré z nich sa nachádzajú v podstate v centre obce, v bezprostrednej blízkosti obytnej zóny, čo má negatívny vplyv na kvalitu života obyvateľov (najmä z dôvodu hluku, prachu a pod.).

³ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery, prípadné nájomné vzťahy a pod.



12.3-A.I Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Delíme ich na prírodné a umelo vytvorené (kultúrno-správne).

Bušovce majú z hľadiska pritiaženia turistov pomerne dobrú polohu neďaleko najvýznamnejšej oblasti cestovného ruchu na Slovensku – Tatranského národného parku. Okrem tohto národného parku sa v blízkosti obce nachádzajú na Spiši aj mnohé ďalšie prírodné (napr. travertínové jazero vo Vyšných Ružbachoch, NPR Belianske lúky, v Zamagurí Pieninský národný park...) a kultúrohistorické pamiatky (napr. kaštieľ Strážky, kostoly, hrad a unikátne námestie v Kežmarku, námestie v Levoči, Spišský hrad, Spišská Sobota, Ľubovniansky hrad, skanzen pod Ľubovnianskym hradom a ďalšie). Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná obrovské množstvo. Medzi najvýznamnejšie možno zaradiť medzinárodný festival remesiel a ľudovej kultúry ELRO v Kežmarku, Mariánsku púť v Levoči, hradné dni na hrade Ľubovňa, Zamagurské folklórne slávnosti, Nestville Open Day v Hniezdom, Hradobranie na Spišskom hrade, ale aj univerzálnu noc múzeí a galérií. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na výbornej úrovni.

Okrem lokalizačných predpokladov hrajú veľmi dôležitú úlohu v rámci rozvoja regiónu aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, medzi ktoré patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia). Dopravná infraštruktúra je v regióne na dobrej úrovni. V posledných rokoch prebehla rekonštrukcia mnohých ciest, mostov a chodníkov, čo zabezpečilo zvýšenú kvalitu cestných komunikácií v regióne. Dopravné spojenie s okolitými regiónmi je zabezpečené autobusovou a železničnou dopravou. Zo športovo-technických zariadení sa v regióne nachádza množstvo zjazdoviek, lanoviek a vlekov. Ubytovacie kapacity sú v regióne reprezentované hotelmi (najmä v Tatrách), miestnymi penziónmi a rekreačnými chatami s menším počtom postelí, ktoré sa nachádzajú takmer v každej obci. Najviac stravovacích zariadení s celoročnou prevádzkou sa nachádza v centrách cestovného ruchu – v Tatrách a v mestách (v ktorých je, prirodzene, vyššia koncentrácia obyvateľstva). Poloha Bušoviec je teda pomerne dobrá, ich slabou stránkou sú však lokalizačné a realizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu priamo v obci, teda také, ktoré by dokázali pritiahnúť turistov. Obec nemá vybudované žiadne umelé viacúčelové športové ihrisko, prírodné ihrisko je neudržiavané a nenachádzajú sa tu žiadne komerčné ubytovacie a stravovacie zariadenia. V obci sa nachádzajú tri národné kultúrne pamiatky, prostredníctvom ktorých je však (bohužiaľ) len veľmi ťažké zabezpečiť rozvoj cestovného ruchu v obci. Ide o rímskokatolícky kostol sv. Vavrinca z prvej pol. 14. storočia, pôvodne gotický, v 17. st. barokovo prestavaný. Druhou pamiatkou je filiálny evanjelický kostol z roku 1818, ktorý však už dnes patrí medzi opustené kostoly a na bohoslužobné účely sa využíva len 1x v roku. Navyše, hoci tento evanjelický kostol je vnútri zachovalý, jeho vonkajšia omietka je výrazne poškodená a keďže sa jedná o dominantnú stavbu obce, pri prejazde ňou tak tento kostol pôsobí esteticky veľmi zlým dojmom ako schátraná stavba. Tretou národnou kultúrnou pamiatkou je barokovo-klasicistická kúria z 90-tych rokov 18. storočia s hospodárskymi budovami, v ktorej sa v súčasnosti nachádza sklad a poľnohospodárska výroba.

V prípade, že by sa v obci vybudovali rôzne zariadenia cestovného ruchu, tie by vstupovali do ostrého konkurenčného boja so zariadeniami v obciach, ležiacich priamo v národných parkoch, príp. so zariadeniami v bezprostrednej blízkosti kultúrno-historických pamiatok. Aby dokázala obec vo väčšej miere pritiahnúť turistov, musela by vybudovať takú atrakciu cestovného ruchu, ktorá je v širokom okolí jedinečná (príp. nemusela by byť jedinečná atrakcia, muselo by sa však vybudovať viacero vzájomne prepojených zariadení, kvôli ktorým by sa turisti oplatilo zastaviť a ostať). S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti možno konštatovať, že potenciál rozvoja cestovného ruchu v obci je nízky a že cestovný ruch bude aj v budúcnosti zohrávať v rozvoji obce Bušovce pravdepodobne len veľmi obmedzenú úlohu.



13-A.I Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

13.1-A.I Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota dlhodobého majetku obce Bušovce k 31.12.2021 bola 260 480,74 €. V dlhodobom majetku je teda viazaných 86 % zdrojov obce. Jeho výrazne dominantnú zložku (194 174,99 €) tvorí dlhodobý hmotný majetok v podobe pozemkov a najmä stavieb, významné zdroje má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (43 180,19 € - v realizovateľných cenných papieroch a podieloch). Obežný majetok k 31.12.2021 predstavoval 40 237,81 €.

Na konci roku 2021 obec evidovala pohľadávky v celkovej výške 7 293,44 €, pričom celú sumu predstavovali pohľadávky krátkodobé. Celkové záväzky obce k uvedenému dátumu boli vo výške 30 592,98 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovníam, daňovému úradu a pod.) boli k 31.12.2021 vo výške 4 209,84 €, dlhodobé záväzky vo výške 1 585,84 € (spolu 5 795,68 €).

Tabuľka 21: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2021 (eur; netto)

AKTÍVA	301 202,40	PASÍVA	301 202,40
Neobežný majetok spolu	260 480,74	Vlastné imanie	262 905,22
Dlhodobý nehmot. majetok	23 125,56	Výsledok hospodárenia	262 905,22
Dlhodobý hmotný majetok	194 174,99	-minulé roky	246 358,31
Dlhodobý finančný majetok	43 180,19	-účtovné obdobie	16 546,91
Obežný majetok spolu	40 237,81	Záväzky súčet	30 592,98
Zásoby	379,16	Rezervy	400,00
Zúčtovanie medzi subj. VS	0,00	Zúčtovanie medzi subjektmi VS	0,00
Pohľadávky	7 293,44	Záväzky	5 795,68
Finančné účty	32 565,21	Bankové úvery a ostatné	24 397,00
Časové rozlíšenie	483,85	Časové rozlíšenie	7 704,50

Zdroj: Súvaha k 31.12.2021



13.2-A.I Príjmy a výdavky obce

Celkové príjmy obce v roku 2021 boli vo výške 99 759,53 €. Dominantnú zložku tejto sumy predstavovali daňové výnosy samosprávy vo výške 84 205,79 €, výnosy z poplatkov mala obec v roku 2021 vo výške 9 077,66 € (spolu 93 283,45 €).

Celkové výdavky obce v roku 2021 boli vo výške 83 212,62 €. Osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov) boli vo výške 36 645,19 €, prevádzkové výdavky obce za spotrebované nákupy a služby boli vo výške 36 820,11 € (nákupy 9 437,16 €, služby 27 382,95 €). Tieto výdavky predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy, sú spotrebovávané bez toho, aby prinášali priamy efekt pre rozvoj obce. V roku 2021 dosiahla obec Bušovce kladný hospodársky výsledok vo výške 16 546,91 € po zdanení.

Tabuľka 22: Náklady a výnosy v roku 2021

Náklady	eur
Spotrebované nákupy	9 437,16
Služby	27 382,95
Osobné náklady	36 645,19
Dane a poplatky	774,48
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	805,01
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	7 168,00
Finančné náklady	999,83
Spolu	83 212,62
Výnosy	eur
Tržby za vlastné výkony a tovar	65,00
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	93 283,45
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	293,44
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	400,00
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo VÚC	5 717,64
Spolu	99 759,53
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	16 546,91

Zdroj: Výkaz ziskov a strát obce Bušovce k 31.12.2021

14-A.I Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mala obec Bušovce spracovaný na roky 2015-2020 (ktorého platnosť bola uznesením obecného zastupiteľstva predĺžená do roku 2022). V ňom mala zadefinované 3 priority a v rámci nich viacero opatrení, obsahujúcich projekty a aktivity rôzneho charakteru.

Celkovo bolo zadefinovaných 23 projektov / aktivít, z toho 9 v hospodárskej oblasti, 9 v sociálnej a 5 v environmentálnej oblasti. Z 23 projektov / aktivít sa podarilo úplne zrealizovať 4, čiastočne sa zrealizovali 3 a vôbec sa nezrealizovalo 12 projektov / aktivít. Ďalšie 4 projekty / aktivity sa realizujú priebežne. Možno teda konštatovať, že plnenie predchádzajúceho PHSR bolo (vzhľadom na veľkosť obce a jej reálne finančné možnosti) pomerne úspešné.



A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, avšak len jeho juhozápadnou časťou. Bušovce sú teda od tohto ramena značne vzdialené.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre Bušovce predstavujú mestá Spišská Belá (4. skupina), Kežmarok (2b. skupina), Poprad (1b. skupina), Podolíne (5. skupina), Stará Ľubovňa (3a. skupina), Levoča (3a. skupina) a Spišská Nová Ves (2a. skupina).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom, čiže najbližšie k Bušovciam sa táto os nachádza v oblasti Popradu a Levoče. Z Popradu do Spišskej Belej smeruje rozvojová os II. stupňa, zo Spišskej Belej do Starej Ľubovne je vedená os III. stupňa. Bušovce teda ležia na rozvojovej osi III. stupňa.

Veľmi dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je aj stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej priemet do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (čo pre Slovensko znamenalo roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom (tzv. „pokropením regiónov investíciami“, kde každá samospráva mala rovnaký prístup k týmto fondom). Od programovacieho obdobia 2007 - 2013 sa však už stratégia regionálnej politiky EÚ zmenila, keďže táto sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencieschopné a majú najväčší potenciál rozvoja (týmto opatrením



sa taktiež sledovalo posilnenie vonkajšej konkurencieschopnosti EÚ ako celku voči ostatným aktérom vo svetovom hospodárstve). Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia (teda do zaostalejších oblastí v ich okolí). Na Slovensku tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Konceptie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu (niektoré mestá a obce v ich bezprostrednom zázemí), pričom najväčšia časť podpory zo štrukturálnych fondov smeruje práve do nich.

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre obec Bušovce by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti podtatranského regiónu a do Kežmarku (okresu patriaceho z hľadiska výšky miery nezamestnanosti medzi najproblémovejšie okresy Slovenska) smerovala len malá časť investičnej pomoci vlády (v porovnaní s okresmi, kam išla najväčšia pomoc). Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Ďalším rozvojovým impulzom, ktorý by mohol prísť z vonkajšieho prostredia, je (najmä finančná) pomoc vlády pre najmenej rozvinuté okresy, poskytovaná v súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov (NRO). Jedným z týchto NRO je aj okres Kežmarok. Podpora v rámci NRO má smerovať najmä na tvorbu nových pracovných miest. Hoci finančný balík, dostupný pre okres v rámci tejto podpory, nie je nejaký obrovský a teda neznamená nejaké výrazné investície, v prípade jeho vhodného využitia môže čiastočne prispieť k rozvoju okresu ako takého (a v rámci neho aj k rozvoju obce Bystrany).

Spomínaná politika územnej podpory v rôznej forme (napr. investičná pomoc a pod.) a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolitologickej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. V takomto periférnom regióne leží aj obec Bušovce.

1-A.II Členstvo obce v organizáciách

Obec Bušovce je členom 5 združení, ktoré vznikli za rôznym účelom, majú rôzne ciele a prostredníctvom ktorých sa obec snaží uplatňovať svoje záujmy:

- „Združenie miest a obcí Slovenska“ (ZMOS) – organizácia zastupujúca záujmy samospráv na celoslovenskej úrovni;
- „Regionálne združenie tatranských a podtatranských obcí“ (RZTPO) – združenie obcí tatranského a podtatranského regiónu, presadzujúce záujmy členských obcí;
- „Miestna akčná skupina Tatry – Pieniny LAG“ (MAS) – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií (obcí, podnikov, podnikateľov, občianskych združení, neziskových organizácií, fyzických osôb a pod.), vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia (územie obcí, ktoré sú členmi tohto združenia), posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;
- „Euroregión Tatry“ – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií (obcí, podnikov, podnikateľov, občianskych združení, neziskových organizácií, fyzických osôb a pod.), vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia (územie obcí, ktoré sú členmi tohto združenia), posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;



- „Regionálne vzdelávacie centrum Štrba“ (RVC Štrba) – združenie obcí so sídlom v Štrbe. Ide o záujmové združenie obcí so zameraním na vzdelávanie miestnej samosprávy.

2-A.II Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií (okrem ďalších možných zdrojov, uvedených v časti „Indikatívny finančný plán“) sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpá Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. Nakoľko v čerpaní eurofondov platí pravidlo n+3, finančné prostriedky z programového obdobia 2014 – 2020 je možné čerpať do konca roku 2023.

V rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa čerpajú financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

- Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP),
- OP Ľudské zdroje (OP LZ),
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- OP Výskum a inovácie (OP Val),
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS),
- Technická pomoc,
- Program rozvoja vidieka,
- Rybné hospodárstvo.

V rámci Cieľa Európska územná spolupráca čerpá Slovensko financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

Programy cezhraničnej spolupráce

- SK – CZ 2014 – 2020,
- SK – AT 2014 – 2020,
- PL – SK 2014 – 2020,
- SK – HU 2014 – 2020,
- ENI HU – SK – RO – UA 2014 – 2020.

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa,
- ETC Dunaj.

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG,
- ESPON,
- INTERACT,
- URBACT.

V čase vzniku tohto PHSR (jar 2022) ešte nie je schválená Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021 -2027, a teda ani Operačný program Slovensko. Nie je ešte definitívne známe aké konkrétne ciele a priority budú prostredníctvom EŠIF podporované (tieto skutočnosti sú aktuálne predmetom negociácií medzi SR a EÚ). Z tohto dôvodu nie je možné analyzovať



možné zdroje podpory v rámci EŠIF v budúcom programovom období, ktoré by obec Bušovce mohla využiť.

3-A.II STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 3 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

1-A.III SWOT analýza

Formulár 4 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• pozitívny vývoj migračného pohybu obyvateľstva • existencia územného plánu obce • vykonaný komplexný projekt pozemkových úprav • veľmi dobrá kvalita miestnych komunikácií • energeticky úsporné verejné osvetlenie • kvalitná predajňa zmiešaného tovaru priamo v obci • pomerne dobrá ponuka kultúrno-spoločenských podujatí v obci počas roka (vzhľadom na veľkosť obce) • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • viaceré výrobné prevádzky v obci • pomerne rozvinutá miestna hospodárska základňa • dobré finančné hospodárenie obce • zrealizovaný projekt pozemkových úprav	• niektoré lokality s potenciálom záplav • nižšia úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • postupné klesanie počtu obyvateľov • negatívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva • vyššia miera nezamestnanosti • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • slabšia kvalita domového fondu v obci • nevybudovaná základná technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, ČOV, plyn) • potreba dochádzať za základnou zdravotnou starostlivosťou • potreba dochádzať do škôl a školských zariadení • nevýhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • slabá makropolitická atraktivita územia • nevýhodná poloha obce pomerne ďaleko od centier zamestnanosti (urbánnych centier) • slabé predpoklady rozvoja cestovného ruchu
Príležitosti	Ohrozenia
• príprava lokalít pre rozvoj IBV • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • výstavba základnej technickej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia, ČOV) • podpora miestnych podnikateľských subjektov • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	• nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie



2-A.III Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- vykonaný komplexný projekt pozemkových úprav – odstránená dovtedajšia veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce (čo dovtedy predstavovalo výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov, napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.)
- podpora cezhraničných kontaktov a ochota participovať na cezhraničnej spolupráci
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov
- racionálne hospodárenie samosprávy
- rozvoj poľnohospodárskej výroby.

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu absencie ponuky pracovných miest a slabej ponuky trávenia voľného času
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov.



B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja



Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušovce na roky 2022-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.



B.I Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzerieť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Bušovce:

Obec Bušovce je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Bušovce na roky 2022-2030. **Hlavným cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“.

B.II Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zdefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.



V novom programovom období nastanú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny (v čase spracovania tohto PHSR však ešte žiadne definitívne rozhodnutia prijaté neboli, všetky plánované zmeny boli ešte len v štádiu rokovaní). Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

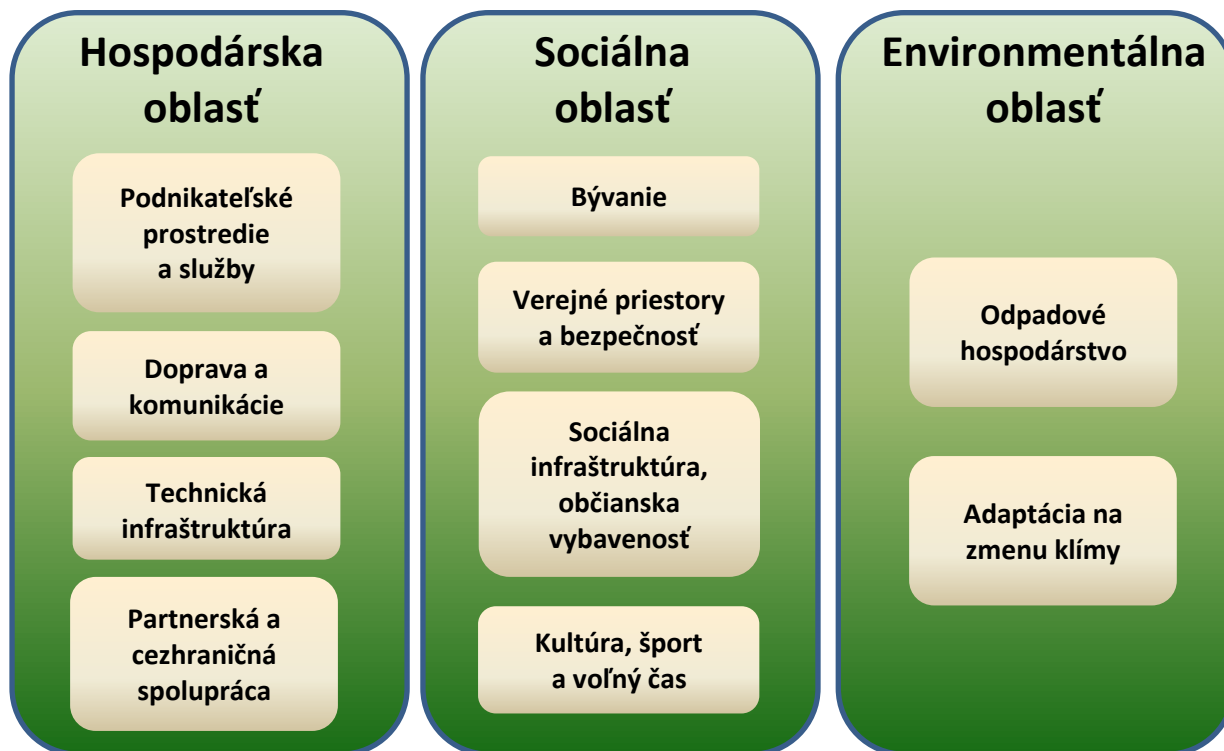
Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Bušovce** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Spiš**.

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. Každý samosprávny kraj na Slovensku si v rámci svojho PHSR definuje tzv. **Integrované projektové balíčky**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného projektového balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). V čase spracovania tohto PHSR (jar 2022) zatiaľ situácia ohľadom nastavovania implementácie EŠIF v SR celkom vyjasnená nie je (verejnosti boli predstavené len úvodné návrhy). Časť IUI bude pravdepodobne schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).



Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Bušovce stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:



- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: podnikateľské prostredie a služby (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb), doprava a komunikácie (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií), technická infraštruktúra (vybudovanie technickej vybavenosti obce – vodovod, kanalizácia, ČOV, rozhlas, internet) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca taktiež zo 4 rozvojových priorít: bývanie (podpora bývania v obci, príprava pozemkov na IBV), verejné priestory a bezpečnosť (prevencia kriminality, úprava verejných priestorov), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a kultúra, šport a voľný čas (rekonštrukcia a výstavba kultúrnych, športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy (realizácia protipovodňových opatrení).



Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 5 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia <i>„Obec Bušovce je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Hlavný cieľ <i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	• Podnikateľské prostredie a služby • Doprava a komunikácie • Technická infraštruktúra • Partnerská a cezhraničná spolupráca	• Bývanie • Verejné priestory a bezpečnosť • Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • Kultúra, šport a voľný čas	• Odpadové hospodárstvo • Adaptácia na zmenu klímy
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Skvalitňovanie verejných priestorov, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov a prevencie kriminality 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja



Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úrovni opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

C.I Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektov/aktivít. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektov/aktivít v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektov/aktivít na území obce – pričom tieto projekty/aktivity svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „**Projekt**“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru (resp. nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti), sú uvedené ako „**Aktivita**“.

Všetky projekty a aktivity, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných projektových balíkov**, zadefinovaných v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 6 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód



1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	Aktivita: 1.3.1 Výstavba miestnych komunikácií - vybudovanie novej miestnej komunikácie k železničnej zastávke - predlžovanie existujúcich komunikácií Aktivita: 1.3.2 Výstavba parkoviska pri cintoríne - vybudovanie odstavnej plochy pre motorové vozidlá pri cintoríne Aktivita: 1.3.3 Vybudovanie zastrešenej železničnej zastávky - vybudovanie zastrešených priestorov vrátane prípadných terénnych úprav
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	Projekt: 1.4.1 Výstavba kanalizácie a ČOV - osadenie kanalizačného potrubia v celej obci - výstavba čističky odpadových vôd a pripojenie kanalizačných vetiev na ČOV Projekt: 1.4.2 Výstavba verejného vodovodu - realizácia vrtov na získanie zdroja pitnej vody - osadenie vodovodného potrubia v celej obci Aktivita: 1.4.3 Rekonštrukcia obecného rozhlasu - oprava koncových bodov rozhlasu, vrátane prípadnej výmeny elektrického vedenia (eventuálne kompletná výmena technológie) Aktivita: 1.4.4 Zavedenie vysokorychlostného optického internetu - uloženie optických káblov, vybudovanie príslušnej doplnkovej infraštruktúry (v režii súkromnej spoločnosti)



1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	Aktivita: 2.1.1 Podpora a poskytovanie súčinnosti pri výstavbe lokalít IBV v obci - pomoc a podpora súkromným subjektom pri príprave novej lokality IBV
2.2 Skvalitňovanie verejných priestorov, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov a prevencie kriminality	Aktivita: 2.2.1 Vybudovanie kamerového systému - osadenie bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, príp. aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky Aktivita: 2.2.2 Revitalizácia zelene na cintoríne a v obecnom parku - obnova verejnej zelene na cintoríne a v parku - realizácia sadovníckych a parkových úprav Projekt: 2.2.3 Revitalizácia centra obce, humanizácia areálu kúrie, dostavba areálu športu a dostavba obytno-výrobnej zóny Bušovce-východ - komplexná obnova centrálnej časti obce - rekonštrukcia kúrie, výstavba chodníkov, oddychových zón - oprava športového areálu - obnova zelene a ďalšie úpravy
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti	Projekt: 2.3.1 Rekonštrukcia budovy hasičskej zbrojnice a obecnej knižnice - výmena okien a dverí - kompletná obnova vnútorných priestorov Projekt: 2.3.2 Rekonštrukcia budovy obecného úradu - výmena okien a dverí - kompletná obnova vnútorných priestorov Aktivita: 2.3.3 Rekonštrukcia spoločenskej sály - kompletná obnova vnútorných priestorov
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít	Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce



2.5 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času	Aktivita: 2.5.1 Rekonštrukcia futbalového štadióna a výstavba sociálnych zariadení - obnova trávnatého povrchu ihriska, vrátane terénnych úprav a oplotenia - vybudovanie šatní, WC a striedačiek Aktivita: 2.5.2 Výstavba multifunkčného ihriska - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu športových aktivít Aktivita: 2.5.3 Rekonštrukcia detského ihriska - úprava exteriérových priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít - osadenie preliezok, hojdačiek a ďalších prvkov na hranie detí
2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života	Aktivita: 2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov Projekt: 3.1.2 Výstavba zberného dvora - výstavba zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov - obstaranie potrebnej komunálnej techniky Projekt: 3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne - výstavba malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu pochádzajúceho z Bušoviec - zakúpenie potrebných zariadení na prevádzkovanie kompostárne (traktor, kontajnery, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO) Aktivita: 3.1.4 Obstaranie domácich kompostovacích zásobníkov - zakúpenie kompostovacích zásobníkov do každej domácnosti za účelom zhodnocovania BRKO



3.2 Zlepšenie existujúcej
protipovodňovej infraštruktúry,
zelené a modré investície

Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení
- vykonanie potrebných úprav na miestnych tokoch
- realizácia opatrení na zadržiavanie vody v krajine

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie



C.II Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2022, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2024 a 2027.

Formulár 7 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2022	2024	2027
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	3	3
Dopad	Vyššia pridaná hodnota	ŠÚSR	%	0	3	6
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb						
Výstup	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	5	8
Dopad	Zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	OcÚ, ŠÚSR	%	0	3	6
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výstup	Novo vybudované miestne komunikácie	OcÚ	m	0	50	350
Výstup	Nové parkovacie miesta pri cintoríne	OcÚ	počet	0	0	10
Výstup	Vybudované zastrešené železničné zastávky	OcÚ	počet	0	1	1
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Vybudovaná vodovodná a kanalizačná sieť	OcÚ	súbor	0	0	1



Výstup	Vybudovaná ČOV	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na vodovodnú a kanalizačnú sieť	OcÚ	počet	0	0	400
Výstup	Zrekonštruovaný obecný rozhlas	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na vysokorychlostný optický internet	OcÚ	počet	0	250	300
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výsledok	Komplexne pripravená lokalita IBV na výstavbu RD	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Dopad	Vyšší počet obyvateľov obce (o koľko)	OcÚ	počet	300	320	400
Opatrenie 2.2. - Skvalitňovanie verejných priestorov, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov a prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	10	10
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	40	40
Výsledok	Zrevitalizovaná zeleň na cintoríne a v obecnom parku	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výsledok	Komplexne zrevitalizovaná centrálna časť obce	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výstup	Zrekonštr. budova hasičskej zbrojnice	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zrekonštr. budova OcÚ	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zrekonštr. spoločenská sála	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Znížená spotreba energie	OcÚ	%	0	15	30
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	1	1
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výstup	Zrekonštr. futbalový štadión	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudované multifunkčné ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrekonštr. detské ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.6. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	4	8
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	2	2



Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstarané kompostovacie zásobníky	OcÚ	počet	0	100	100
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	pod 30	60	70
Opatrenie 3.2. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície						
Výstup	Zrealizované protipovodňové opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie



D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja



Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

D.I Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Formulár 8 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projekt/aktivita	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2022 priebežne	obec	2,70
Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	od 2022 priebežne	obec, firmy	1,80
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	od 2022 priebežne	obec, firmy	3,60
Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	od 2022 priebežne	obec	1,80
Opatrenie 1.3: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Aktivita: 1.3.1 Výstavba miestnych komunikácií	2024-2025	obec	60,00
Aktivita: 1.3.2 Výstavba parkoviska pri cintoríne	2025	obec	25,00
Aktivita: 1.3.3 Vybudovanie zastrešenej železničnej zastávky	2023	obec, ŽSR	5,00
Opatrenie 1.4: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: 1.4.1 Výstavba kanalizácie a ČOV	2024-2027	obec, PVPS, a.s.	1 700,00
Projekt: 1.4.2 Výstavba verejného vodovodu	2024-2027	obec, PVPS, a.s.	800,00
Aktivita: 1.4.3 Rekonštrukcia obecného rozhlasu	2023	obec	15,00



Aktivita: 1.4.4 Zavedenie vysokorýchlostného optického internetu	2022-2023	súkr. spoločnosť	0,00
Opatrenie 1.5: Spolupráca s partnerskými obcami			
Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	od 2022 priebežne	obec	2,70
SOCIÁLNA OBLASŤ			
Opatrenie 2.1: Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Aktivita: 2.1.1 Podpora a poskytovanie súčinnosti pri výstavbe lokalít IBV v obci	2023-2025	obec, súkr. spoločnosť	10,00
Opatrenie 2.2: Skvalitňovanie verejných priestorov, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov a prevencie kriminality			
Aktivita: 2.2.1 Vybudovanie kamerového systému	2025	obec	25,00
Aktivita: 2.2.2 Revitalizácia zelene na cintoríne a v obecnom parku	2022-2023	obec	7,00
Projekt: 2.2.3 Revitalizácia centra obce, humanizácia areálu kúrie, dostavba areálu športu a dostavba obytno-výrobnej zóny Bušovce-východ	2025-2027	obec, súkr. spoločnosť	450,00
Opatrenie 2.3: Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Projekt: 2.3.1 Rekonštrukcia budovy hasičskej zbrojnice a obecnej knižnice	2025-2026	obec, DHZ	60,00
Projekt: 2.3.2 Rekonštrukcia budovy obecného úradu	2026	obec	70,00
Aktivita: 2.3.3 Rekonštrukcia spoločenskej sály	2024	obec	30,00
Opatrenie 2.4: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	od 2022 priebežne	obec, UPSVaR	4,50
Opatrenie 2.5: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Aktivita: 2.5.1 Rekonštrukcia futbalového štadióna a výstavba sociálnych zariadení	2025	obec	35,00
Aktivita: 2.5.2 Výstavba multifunkčného ihriska	2024	obec	40,00
Aktivita: 2.5.3 Rekonštrukcia detského ihriska	2023	obec	5,00
Opatrenie 2.6: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	od 2022 priebežne	obec	18,00
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov	2023	obec	3,00
Projekt: 3.1.2 Výstavba zberného dvora	2025-2026	obec	300,00
Projekt: 3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne	2024-2025	obec	70,00
Aktivita: 3.1.4 Obstaranie domácich kompostovacích zásobníkov	2024	obec	10,00



Opatrenie 3.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície			
Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení	2026	obec	20,00

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie



D.II Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

D.III Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.



D.IV Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 9 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2022-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2024	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2025	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2022-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja



Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

E.I Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 10 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok									Spolu (tis. €)
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	1,10	21,10	481,10	606,10	751,10	751,10	1,10	1,10	1,10	2 614,90
Sociálna	6,50	13,50	77,50	194,50	202,50	252,50	2,50	2,50	2,50	754,50
Environmentálna	0,00	3,00	60,00	220,00	120,00	0,00	0,00	0,00	0,00	403,00
SPOLU (tis. €)	7,60	37,60	618,60	1 020,60	1 073,60	1 003,60	3,60	3,60	3,60	3 772,40

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



E.II Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 11 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	3,60				3,60	3,60		
Opatrenie 1.2	3,60				3,60	3,60		
Opatrenie 1.3	90,00	72,25	8,50		9,25	90,00		
Opatrenie 1.4	2 515,00	2 125,00	357,00		33,00	2 515,00		
Opatrenie 1.5	2,70			1,50	1,20	2,70		
Opatrenie 2.1	10,00				10,00	10,00		
Opatrenie 2.2	482,00	382,50	65,00		34,50	482,00		
Opatrenie 2.3	160,00	136,00	16,00		8,00	160,00		
Opatrenie 2.4	4,50		4,00		0,50	4,50		
Opatrenie 2.5	80,00	63,75	7,50		4,75	76,00	4,00	
Opatrenie 2.6	18,00		4,00	8,00	6,00	18,00		
Opatrenie 3.1	383,00		361,00		22,00	383,00		
Opatrenie 3.2	20,00	17,00	2,00		1,00	20,00		
SPOLU	3 772,40	2 796,50	825,00	9,50	137,40	3 768,40	4,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Formulár 12 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektu/aktivity	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ - výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projektu / aktivity	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF + Plán obnovy) celkom				
					a=b+e+f+g+h	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska oblasť					2 614,90 €	2 614,90 €	417,65 €	2 197,25 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	1,80 €	1,80 €	1,80 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	1,80 €	1,80 €	1,80 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	2,70 €	2,70 €	2,70 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2022-2030	0,90 €	0,90 €	0,90 €					



Opat. 1.3	1.3.1 Výstavba miestnych komunikácií	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom, bytom a k železničnej zastávke; zvýšená bezpečnosť chodcov	2024-2025	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €				
	1.3.2 Výstavba parkoviska pri cintoríne	2112 - Miestne komunikácie	10 nových parkovacích miest	2025	25,00 €	25,00 €	3,75 €	21,25 €				
	1.3.3 Vybudovanie zastrešenej železničnej zastávky	2112 - Miestne komunikácie	zvýšený komfort a bezpečnosť ľudí pri čakaní na železničný spoj	2023	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
Opat. 1.4	1.4.1 Výstavba kanalizácie a ČOV	2223 - Miestne kanalizácie	novovo vybudovaná kanalizačná sieť v obci, vrátane ČOV; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2024-2027	1 700,00 €	1 700,00 €	255,00 €	1 445,00 €				
	1.4.2 Výstavba verejného vodovodu	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	novovo vybudovaná vodovodná sieť v obci; lepšie zdravie obyvateľov	2024-2027	800,00 €	800,00 €	120,00 €	680,00 €				
	1.4.3 Rekonštrukcia obecného rozhlasu	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	kvalitný komunikačný kanál smerom k obyvateľom	2023	15,00 €	15,00 €	15,00 €					



	1.4.4 Zavedenie vysokorýchlostného optického internetu	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	dostupný vysokorýchlostný internet	2022-2023	0,00 €	0,00 €	0,00 €						
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2022-2030	2,70 €	2,70 €	2,70 €						
II. Sociálna oblasť					754,50 €	750,50 €	168,25 €	582,25 €	4,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	
Opat. 2.1	2.1.1 Podpora a poskytovanie súčinnosti pri výstavbe lokalít IBV v obci		lokalita kompletne pripravená na výstavbu RD	2023-2025	10,00 €	10,00 €	10,00 €						
Opat. 2.2	2.2.1 Vybudovanie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	8 nových kamier	2025	25,00 €	25,00 €	25,00 €						
	2.2.2 Revitalizácia zelene na cintoríne a v obecnom parku		kvalitná a atraktívna zeleň	2022-2023	7,00 €	7,00 €	7,00 €						
	2.2.3 Revitalizácia centra obce, humanizácia areálu kúrie, dostavba areálu športu a dostavba obytno-výrobnej zóny Bušovce-východ		komplexne zrekonštruované centrum obce; vyššia atraktivita obce	2025-2027	450,00 €	450,00 €	67,50 €	382,50 €					



Opat. 2.3	2.3.1 Rekonštrukcia budovy hasičskej zbrojnice a obecnej knižnice	1274 - Ostatné budovy, i.n.	znížená spotreba energie na prevádzku; nižšia produkcia CO ₂	2025-2026	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €				
	2.3.2 Rekonštrukcia budovy obecného úradu	1220 - Budovy pre administratívu	znížená spotreba energie na prevádzku; nižšia produkcia CO ₂	2026	70,00 €	70,00 €	10,50 €	59,50 €				
	2.3.3 Rekonštrukcia spoločenskej sály	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	znížená spotreba energie na prevádzku; nižšia produkcia CO ₂	2024	30,00 €	30,00 €	4,50 €	25,50 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		1 zamestnaná osoba	2022-2030	4,50 €	4,50 €	4,50 €					
Opat. 2.5	2.5.1 Rekonštrukcia futbalového štadióna a výstavba sociálnych zariadení	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2025	35,00 €	35,00 €	5,25 €	29,75 €				
	2.5.2 Výstavba multifunkčného ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2024	40,00 €	40,00 €	6,00 €	34,00 €				
	2.5.3 Rekonštrukcia detského ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca voľnočasové aktivity	2023	5,00 €	1,00 €	1,00 €		4,00 €			
Opat. 2.6	2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2022-2030	18,00 €	18,00 €	18,00 €					



III. Environmentálna oblasť					403,00 €	403,00 €	386,00 €	17,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2023	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	3.1.2 Výstavba zberného dvora	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2025-2026	300,00 €	300,00 €	300,00 €					
	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2025	70,00 €	70,00 €	70,00 €					
	3.1.4 Obstaranie domácich kompostovacích zásobníkov		vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
Opat. 3.2	3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch	2152 - Priehrady	žiadne škody na majetku v dôsledku povodní	2026	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				
Celkom					3 772,40 €	3 768,40 €	971,90 €	2 796,50 €	4,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie



E.III Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere projektov/aktivít bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektov/aktivít je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projekty/aktivity, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty/aktivity, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projekty/aktivity s oporou vo VZN obce, projekty/aktivity Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty/aktivity s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projekty/aktivity s ukončeným procesom verejného obstarávania), projekty/aktivity, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projekty/aktivity, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projekty/aktivity, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projekty/aktivity nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 13 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt/Aktivita
1	Najvyššia	a) projekty/aktivity vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projekty/aktivity riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.4.1; 1.4.2; 3.1.1;
2	Vysoká	a) projekty/aktivity s oporou vo VZN obce b) projekty/aktivity s právoplatným stavebným povolením c) projekty/aktivity MAS d) projekty/aktivity OOCR e) projekty/aktivity miestnych rozvojových organizácií f) projekty/aktivity s vysokou podporou obyvateľov g) projekty/aktivity s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty/aktivity, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.3; 1.4.4; 2.1.1; 2.2.1; 2.2.2; 2.3.1; 2.3.2; 2.3.3; 2.4.1; 2.5.2; 2.5.3; 2.6.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.1.4;
3	Stredná	projekty/aktivity s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty/aktivity, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.3.1; 1.3.2; 1.4.3; 1.5.1; 2.2.3; 2.5.1; 3.2.1;
4	Nízka	projekty/aktivity v štádiu zámerov / úvah	1.1.1;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie



Záver

Formulár 14 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušovce na roky 2022-2030 <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanej Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanej Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanej Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.
Spracovanie	<u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na jar 2022. <u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania. <u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov. <u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk <u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.
Prerokovanie	<u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u> 29.06.2022.
Schválenie	<u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušovce na roky 2022-2030“.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie



Prílohy



Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Bázne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)

Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

Operačné programy 2014-2020

Partnerská dohoda 2014-2020

PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020

Povodňová dokumentácia obce Bušovce

Program rozvoja vidieka 2014-2020

Register pozemkových spoločností

Register účtovných závierok

Súvaha obce Bušovce k 31.12.2021

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Šťastný, F. (2014): *Opustené kostoly Horného Spiša*. Kežmarok: ViViT, 2014. ISBN 978-80-89264-96-4, 184 s.

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Územný plán obce Bušovce

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Vstupná správa pre vypracovanie PHSR Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030

Výkaz ziskov a strát obce Bušovce k 31.12.2021

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.scitanie.sk

www.statistics.sk

www.zrsr.sk



Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NFP	Nenávratný finančný príspevok
b.j.	Bytové jednotky	NN	Nízke napätie
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	NPR	Národná prírodná rezervácia
CDB	Cestná databanka	OcÚ	Obecný úrad
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	o. i.	Okrem iného
CR	Cestovný ruch	OOOR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PSK	Prešovský samosprávny kraj
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie



Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky

Obec si v tomto PHSR naplánovala realizovať viacero projektov/aktivít. Niektoré z naplánovaných projektov/aktivít sú pomerne jednoduché, nevyžadujú si veľké finančné, materiálne, príp. personálne úsilie. Na druhej strane, iné projekty si zo svojej povahy budú vyžadovať množstvo úsilia, času, schopností a financií. Akčný plán na daný rozpočtový rok predstavuje zhrnutie projektových zámerov (projektov a aktivít) obce, ktoré sa plánujú realizovať v roku 2022 a výhľadovo aj v rokoch 2023 a 2024. Projekty sú v tomto Akčnom pláne rozpracované formou Formuláru na prípravu projektov.

2022

- **Aktivita 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **Aktivita 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **Aktivita 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby**
 Cieľ aktivity: Podporiť transformáciu hospodárstva
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 300,- eur ročne
- **Aktivita 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce**
 Cieľ aktivity: Zlepšiť zručnosti obyvateľov v používaní moderných technológií
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 100,- eur ročne
- **Aktivita 1.4.4 Zavedenie vysokorýchlostného optického internetu**
 Cieľ aktivity: Zabezpečiť dostupnosť vysokorýchlostného internetu (v réžii súkromnej spoločnosti)
 Termín realizácie: 2022-2023
 Predpokladané náklady: 0,- eur
- **Aktivita 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce**
 Cieľ aktivity: Rozvíjať partnerskú a cezhraničnú spoluprácu
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 300,- eur ročne
- **Aktivita 2.2.2 Revitalizácia zelene na cintoríne a v obecnom parku**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť kvalitu verejných priestorov
 Termín realizácie: 2022-2023
 Predpokladané náklady: 7 000,- eur



- **Aktivita 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP**
Cieľ aktivity: Zvýšiť zamestnanosť miestnych obyvateľov znevýhodnených na trhu práce
Termín realizácie: od 2022 každoročne
Predpokladané náklady: 500,- eur ročne
- **Aktivita 2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies**
Cieľ aktivity: Podporovať kultúrny a športový život v obci
Termín realizácie: od 2022 každoročne
Predpokladané náklady: 2 000,- eur ročne

2023

- **Aktivita 1.3.3 Vybudovanie zastrešenej železničnej zastávky**
Cieľ aktivity: Zabezpečiť príslušný komfort všetkým obyvateľom čakajúcim na železničné spojenie
Termín realizácie: 2023
Predpokladané náklady: 5 000,- eur
- **Aktivita 1.4.3 Rekonštrukcia obecného rozhlasu**
Cieľ aktivity: Zabezpečiť kvalitný komunikačný kanál smerom k obyvateľom
Termín realizácie: 2023
Predpokladané náklady: 15 000,- eur
- **Aktivita 2.1.1 Podpora a poskytovanie súčinnosti pri výstavbe lokalít IBV v obci**
Cieľ aktivity: Zvýšiť počet obyvateľov obce
Termín realizácie: 2023-2025
Predpokladané náklady: 10 000,- eur
- **Aktivita 2.5.3 Rekonštrukcia detského ihriska**
Cieľ aktivity: Zabezpečiť obyvateľom obce (mladým rodinám) kvalitné priestory na realizáciu voľnočasových aktivít s deťmi
Termín realizácie: 2023
Predpokladané náklady: 5 000,- eur
- **Aktivita 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov**
Cieľ aktivity: Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov v obci
Termín realizácie: 2023
Predpokladané náklady: 3 000,- eur



2024

- **Aktivita 1.3.1 Výstavba miestnych komunikácií**

Cieľ aktivity: Zabezpečiť kvalitný prístup k domom a bytom a k železničnej zastávke
Termín realizácie: 2024-2025
Predpokladané náklady: 60 000,- eur

- **Aktivita 2.3.3 Rekonštrukcia spoločenskej sály**

Cieľ aktivity: Zabezpečiť kvalitné priestory na konanie kultúrno-spoločenských podujatí
Termín realizácie: 2024
Predpokladané náklady: 30 000,- eur

- **Aktivita 2.5.2 Výstavba multifunkčného ihriska**

Cieľ aktivity: Zlepšiť zdravie obyvateľov; zabezpečiť kvalitné priestory na výkon športových činností
Termín realizácie: 2024
Predpokladané náklady: 40 000,- eur

- **Aktivita 3.1.4 Obstaranie domácich kompostovacích zásobníkov**

Cieľ aktivity: Znížiť množstvo BRKO ukladaného na skládky odpadov; zvýšiť množstvo zhodnocovaného BRKO
Termín realizácie: 2024
Predpokladané náklady: 10 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.1 Výstavba kanalizácie a ČOV
Cieľ projektu	Zabezpečiť obyvateľom obce prístup k verejnej kanalizácii, vrátane napojenia na ČOV; Zlepšiť kvalitu životného prostredia v obci
Termín	2024-2027
Garant	Obec Bušovce
Spolupráca (partneri)	Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.
Predpokladané náklady	1 700 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF, Environmentálny fond, súkromné zdroje
Výstupy	Vybudovaná kanalizácia a ČOV
Užívatelia	Obyvatelia obce



Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.2 Výstavba verejného vodovodu
Cieľ projektu	Zabezpečiť obyvateľom obce prístup k verejnému vodovodu
Termín	2024-2027
Garant	Obec Bušovce
Spolupráca (partneri)	Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.
Predpokladané náklady	800 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF, Environmentálny fond, súkromné zdroje
Výstupy	Vybudovaný vodovod
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne
Cieľ projektu	Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov vytvorením kvalitnejších podmienok pre nakladanie s odpadmi; znížiť množstvo BRKO ukladaného na skládky odpadov
Termín	2024-2025
Garant	Obec Bušovce
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	70 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF, Environmentálny fond
Výstupy	Vybudovaná malá kompostáreň s príslušným vybavením (technikou)
Užívatelia	Obyvatelia obce, zamestnanci obce



Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapa 1: Poloha obce Bušovce - širšie vzťahy.....	3
Mapa 2: Poloha obce Bušovce voči susediacim obciam	4
Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	12
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	13
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	16
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva.....	19
Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	20
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	20
Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	20
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci	22
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021	22
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021	24
Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu	24
Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	25
Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	25
Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností	25
Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby	25
Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou.....	27
Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)	27
Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu	28
Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správných služieb.....	29
Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2021; v ha)	30
Tabuľka 21: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2021 (eur; netto).....	32
Tabuľka 22: Náklady a výnosy v roku 2021	33
Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Bušovce	16
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021	17
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021	18
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021.....	18
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021	19
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	21
Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021	22
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021	23
Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Bušovce	5
Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	9
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR.....	10
Formulár 3 (A8): STEEP analýza	37
Formulár 4 (A10): SWOT analýza.....	38
Formulár 5 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	45
Formulár 6 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí	47
Formulár 7 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR.....	52



Formulár 8 (R1): Akčný plán	56
Formulár 9 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	60
Formulár 10 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	62
Formulár 11 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	63
Formulár 12 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	64
Formulár 13 (F3): Hodnotiaci tabuľka pre výber projektov	69
Formulár 14 (Z1): Schválenie PHSR	70